

בית המשפט המחוזי בירושלים

7 באוגוסט 2025

ע"מ 47371-10-20 עיר שלם סוכנות לביטוח (1996) בע"מ נ' רשות המיסים

בפני כב' השופט אביגדור דורות

המערערת:

עיר שלם סוכנות לביטוח (1996) בע"מ

ע"י ב"כ עו"ד עפר גרנות, איריס וינברגר ומרדכי פוגל

נ-ג-ד

המשיב:

מנהל מס ערך מוסף

ע"י ב"כ עו"ד חגי דומברוביץ'

מפרקליטות מחוז ירושלים (אזרחי)

1

פסק־דין

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

לפני ערעור על החלטת המשיב לדחות את בקשתה של המערערת, מיום 11 בדצמבר 2016, לשינוי סיווג מהיות המערערת 'עוסק מורשה' לימוסד כספי – כמשמעותם בחוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975 (להלן: "חוק מע"מ"; "החוק"); בקשת המערערת הוגשה מכוח סעיף 58 לחוק – לפיו, המנהל רשאי, לפי בקשה או מעצמו, לשנות סיווג של נישום לרישום מסוג שונה שנקבע לו בעבר (להלן: "הבקשה").

השאלה העומדת לפני להכרעה; בריח התיכון במחלוקת בין המערערת לבין המשיב עוסק בשאלה המרכזית העומדת להכרעה והיא – האם פעילותה של סוכנות ביטוח הנשלטת במלואה (100% בעלות) על ידי בנק, 'מוסד כספי' כמשמעותו בדברי חיקוק (חוק מע"מ, חוק הבנקאות ועוד), תסווג כימוסד כספי לעניין חוק מע"מ, על משמעויות המיסוי מכוח סיווג זה, או שמא סיווגה הוא כ'עוסק'.

רקע בתמצית

1. אדם החפץ ברכישת דירה למגורים, על פי רוב, פונה לבנק למשכנתאות על מנת לקבל מהאחרון הלוואת משכנתא לצורך מימון רכישתה של הדירה. ברם, בבחינת מן המפורסמות שאינן צריכות ראייה, עסקת רכישת דירה, בדרך כלל, הינה העסקה הגדולה והיקרה ביותר שאדם עושה במהלך חייו. בשל מהותה של הלוואת משכנתא – סכום גבוה במיוחד ותקופת הלוואה לזמן ארוך (20-30 שנה ויותר) – היא מתאפיינת בסיכון גבוה הן למקבלי המשכנתאות (הלווים) והן לנכס הממומן על יד אותה הלוואת משכנתא (הדירה הנרכשת). לפיכך, בנקים למשכנתאות לא ממהרים לתת הלוואות ארוכות טווח ובהיקפים גבוהים ללא בטוחה, ביטוחים ופעולות אחרות למען השגת הגנה על עסקת הלוואה לרוכש הדירה. בשל כך, דורש הבנק מלקוחותיו (הלווים), בין יתר דרישותיו, שיעבוד הדירה לטובתו, רכישת ביטוח חיים וביטוח דירה – זאת, על מנת להגן הן על הלוואה מההיבט של 'הלווה' (ביטוח חיים) והן על הנכס המשועבד (ביטוח דירה).

בית המשפט המחוזי בירושלים

7 באוגוסט 2025

ע"מ 47371-10-20 עיר שלם סוכנות לביטוח (1996) בע"מ נ' רשות המיסים

- 1 הנה כי כן, כרכו בנקים למשכנתאות, יחד עם הלוואת המשכנתא, ביטוח חיים וביטוח דירה-זאת על
2 מנת, להגן – בקרות אירוע ביטוחי (פטירה ח"ו של הלווה או נזק לדירה) – על עסקת הלוואת
3 המשכנתא שזו תוחזר במלואה (קרן + ריבית).
4 לימים המצב המתואר לעיל השתנה.
5
- 6 2. בשנת 2005 (בעקבות הרפורמה בשוק ההון ובהתאם להמלצות וועדת בכר) נחקקו מספר
7 חוקים ביחס לתחרותיות בשוק ההון, בין היתר, הוצאתן של קופות גמל ופנסיה וסוכנויות ביטוח
8 מהבנקים. בשל כך, פורסמו הוראות רגולטוריות בהן נקבע כי בנקים למשכנתאות אינם יכולים לכרוך
9 הלוואת המשכנתא בחבילת ביטוחים (חיים, דירה, תכולה וכיו"ב) מטעם הבנק המלווה.
10 על כן, הפתרון הרגולטורי היה כי כל בנק החפץ למכור ביטוחים, בקשר להלוואת משכנתא לרכישת
11 דירה, יוכל לעשות זאת באמצעות חברה פרטית המשמשת כסוכנות ביטוח נפרדת – בלבד בבעלות
12 מלאה של הבנק (להלן: "סוכנות ביטוח").
13 הרגולטור התנה זאת בכך שכל סוכנות ביטוח שהוקמה מכוח ההוראות הרגולטוריות תשרת – תוכל
14 לתווך ביטוחי חיים, דירה וכיו"ב – אך ורק את לקוחות הבנק שקיבלו הלוואת משכנתא לדירה.
15 יוער, לא כל לקוח של אותו בנק יוכל לרכוש ביטוח כני"ל, אלא אך ורק אם הלקוח רכש דירה למגורים
16 וקיבל הלוואת משכנתא מאותו בנק (המלווה) בלבד.
17
- 18 3. בענייננו המערערת – חברת עיר שלם סוכנות לביטוח (1996) בע"מ [ח.פ. 512303405] – הוקמה
19 על ידי בנק ירושלים בע"מ (להלן: "הבנק"); בבעלות מלאה של הבנק (100% ממניות המערערת
20 בבעלות הבנק); ומשרתת אך ורק את לקוחות הבנק (מקבלי הלוואת משכנתא) בלבד.
21
- 22 4. המערערת הוקמה בשנת 1996; ברם, עד שנת 2005 המשיך הבנק להעניק ללקוחותיו שירותי
23 ביטוח. החל משנת 2005 המערערת היא זו שנתנה שירותי תיווך ללקוחות הבנק, כאשר המבטחת היא
24 חברת הביטוח "הראלי".
25
- 26 5. הבנק מסווג כ'מוסד כספי' וכך גם פעילות הביטוח עד לשנת 2005 סווגה כ'מוסד כספי', היינו,
27 המשיב לא ראה כי יש מקום להפריד בין פעילויותיו הכספיות של הבנק, לבין פעילות התיווך בין
28 הלקוח לבין חב' הביטוח.
29
- 30 6. ביום 11 בדצמבר 2016 פנתה המערערת, וחברה נוספת של הבנק- חברת תומר ירושלים בע"מ,
31 למשיב בבקשה לשנות את סיווגה מ"עוסק מורשה" ל"מוסד כספי", כפי סיווגו של הבנק.
32
- 33 7. בקשת חברת תומר התקבלה; ואילו בקשת המערערת, חרף השגותיה וטענותיה בישיבת
34 השימוע, נדחתה. מכאן הערעור שלפנינו.
35

בית המשפט המחוזי בירושלים

7 באוגוסט 2025

ע"מ 47371-10-20 עיר שלם סוכנות לביטוח (1996) בע"מ נ' רשות המיסים

המסגרת הדיונית

- 1
2
3 8. חוות דעת מומחה- המערערת הגישה לתיק בית המשפט חוות דעת מומחה בתחום המיסים
4 והחשבונאות – של המומחה מטעמה פרופ' אלי גילבאי, רו"ח ועו"ד (להלן: "פרופ' גילבאי") – מיום
5 27 ביוני 2023 (להלן: "חוות דעת מומחה"; "חו"ד").
6
7 9. במסגרת חוות דעת מומחה, פרופ' גילבאי חיווה דעתו בשאלה- בזו הלשון:
8 "האם יש הבדל מבחינת אוצר המדינה בין חבות החברה כ"עוסק" במע"מ ובין החבות שלה
9 במס כ"מוסד כספי", כמשמעותם של מונחים אלה בחוק."
10
11 10. מסקנת פרופ' גילבאי היא: "ככלל אין הבדל מבחינת נטל המס בין המע"מ המוטל על
12 עוסקים ובין מס הרווח והשכר המוטל על מוסדות כספיים. כמו כן, גם במקרה הקונקרטי של
13 החברה (המערערת – א"ד), בין אם תסווג כעוסק ובין אם תסווג כמוסד הכספי, נטל המס עליה יהיה
14 דומה וכמעט זהה."
15
16 11. לדעת פרופ' גילבאי – מעת ששיעור המע"מ זהה למס הרווח ומס השכר – "הרי מס הרווח
17 ומס הערך המוסף על העסקאות הם מיסים זהים במהותם ובתכליתם", לדעתו אך בשל קשיים
18 טכניים המחוקק יצר שני מנגנוני חישוב מס, אך למעשה שניהם מובילים לאותה התוצאה – שיעור
19 וסכום מס זהה ודומה (עמ' 12 לחו"ד).
20
21 12. פרופ' גילבאי ערך ניתוח של הדוחות הכספיים של המערערת, לשנים 2018-2021, והראה כי
22 לפי שני מנגנוני חישוב המס לפי חוק מע"מ התוצאה תהא זהה כמעט במלואה – סטייה של סכום
23 המוגדר לפי כללי החשבונאות כסכום זניח או בלתי מהותי (הפרש ממוצע פשוט של כ- 3.35%), לרעת
24 המערערת – היינו, לו הייתה המערערת מסווגת כ'עוסק מורשה' חבות המס שלה לכל אחת מהשנים
25 הנ"ל הייתה פוחתת, ולפי סיווג של 'מוסד כספי' חבות המס שלה גדלה (עמ' 18-21) [לעניין הדיון האם
26 חבות המס האפקטיבית של מוסד כספי גבוהה יותר מאשר של עוסק מורשה ראו פסקה 19 לפסק הדין
27 בע"ש 3317/98 א.ב. שקד לבן (הרחבה אודות פסק דין זה להלן) והמובאות שם].
28
29 13. כמו כן, לדעת פרופ' גילבאי, מצב דברים בו המערערת מסווגת כעוסקת ואילו הבנק המחזיק
30 בה במלואו מסווג כמוסד כספי יביא לעיוות בחבות המס, לפיה המערערת תשלם 'כפל מס' בשל
31 העובדה כי לו הייתה מסווגת כמוסד כספי אזי, הייתה פטורה מתשלום מס על דיבידנד (עודפים
32 צבורים) שהמערערת תעביר למוסד הכספי – שכן הגדרת "רווח" שבסעיף 1 לחוק מע"מ מחריג את
33 חבות המס על דיבידנד כאמור.
34 בחקירתו, במסגרת דיון ההוכחות, הבהיר פרופ' גילבאי כך: "אומר לך שהנושא של מיסוי הדיבידנד
35 הוא שיקול זר לעניין הסיווג, הסיווג הוא חשוב מאוד, ואני, בהחלט הסיווג משפיע, כפי שאני ציינת

בית המשפט המחוזי בירושלים

7 באוגוסט 2025

ע"מ 47371-10-20 עיר שלם סוכנות לביטוח (1996) בע"מ נ' רשות המיסים

- 1 בחוות דעתי. אממה, הסיווג הוא חשוב, נכון, אבל טוב, למיטב הבנתי, ואני חוזר שוב, קטונתי בפני
2 בית המשפט, זו שאלה שבפניו, הנושא של מיסוי או אי מיסוי הדיבידנד בחלוקה מעוסק למוסד
3 כספי או להפך, אם זה יהיה מוסד כספי למוסד כספי, היא איננה רלוונטית בהחלטה של כבוד בית
4 המשפט בעניין של הסיווג, אבל טוב, זו חוות דעתי, היא רק בנושא נטל המס, ברמת החברה."
- 5
6 קדם המשפט
- 7 14. במסגרת קדם המשפט, שהתקיים ביום 28 באפריל 2021, חודדו טענותיהם המרכזיות של
8 הצדדים, כדלקמן.
9
- 10 15. המערערת ביארה טענתה – בעקבות שאלת בית המשפט ביחס להפרדת המערערת מהפעילות
11 של הבנק עצמו – כדלהלן:
12
- 13 "ב"כ המערערת: לשאלת בית המשפט ביחס לטענת המשיב, כי דווקא הניתוק שנכפה על
14 הבנק, אשר חייב את הוצאת שירותי המערערת מחוץ לבנק, מלמד כי פעילות המערערת
15 אינה משלימה לפעילות הבנק, במיוחד כאשר הלקוח רשאי לבחור לקבל את אותו שירות
16 מעוסקים אחרים, המתחרים במערערת, אני משיב [...]. אכן נכפה ניתוק, המדובר בשירות
17 שהבנק נתן בעבר ללקוחותיו שנטלו משכנתא. בעקבות אותו שינוי רגולטורי שחל על בנקים
18 הוצאה הפעילות הזו לחברת בת שבבעלות מלאה של הבנק כך בבנק הזה וכך בבנק(א)ים
19 האחרים. מטרה עיקרית של אותם שינויים הייתה אכן לאפשר ללקוחות להבין שהם לא
20 חייבים לקבל את אותו שירות דווקא בבנק אלא יכולים לקבל את השירות בין באמצעות
21 חברת הבת ובין באמצעות חברות ביטוח אחרות.
- 22 עיסוקה היחיד של המערערת הוא במתן כיסוי ביטוחי למשכנתא ללקוחות הבנק שנוטלים
23 משכנתא בבנק ורק לפי הנדרש לצורך המשכנתא, בהיקף הנדרש. המערערת לא יכולה
24 להציע סוגי ביטוח אחרים, לא יכולה להציע ביטוחים למי שלא נוטל משכנתא בבנק, לא
25 יכולה להציע ביטוח יותר ממה שנדרש על פי המשכנתא ולא יכולה להמשיך את הביטוח
26 לאחר פרעון המשכנתא.
- 27 בכלל זה מנועה המערערת מלהציע למשל כיסויים כמו ביטוח צד ג' שהם חלק טריויאלי
28 מכל ביטוח משכנתא שכל אחד לוקח. חשוב להדגיש, ההגבלות האלה הם לא מבחירה של
29 המערערת במה לעסוק ובמה לא לעסוק. ההגבלות האלה הן תוצאה של רגולציה משום
30 היותה של המערערת חברה בת של הבנק.
- 31 לשאלת בית המשפט, [...] ידוע לנו על חברת בת אחת של בנק דיסקונט אליה התייחסנו
32 בהודעת הערעור. [...].
- 33 כמו שאמרתי זה חל על המערערת בדין וכנגזר מכך גם ברישיון שלה משום היותה חברה של
34 הבנק. זה הדין שצריך לחול גם על חברות אחרות שהן חברות בנות של בנקים וההגבלות
35 האלה, האיסורים שתארת והגבלות לא חלות על שום סוכנות ביטוח אחרת שנותנת כיסוי
36 ביטוחי למשכנתא. אכן קיימת הפרדה פורמלית מהדברים האלה. ישנו הבנק וישנה חברת

בית המשפט המחוזי בירושלים

7 באוגוסט 2025

ע"מ 47371-10-20 עיר שלם סוכנות לביטוח (1996) בע"מ נ' רשות המיסים

1 הבת. המבחן לעניין סיווג אינו מבחן פורמלי אלא מבחן ההפרדה המהותית. עצם העובדה
2 שמדובר בישויות נפרדות והעובדה שעיסוקה של המערערת אינו בבנקאות כמו עיסוקו של
3 הבנק, לא זה שקובע לעניין סיווגה של המערערת כעוסק או מוסד כספי. המבחן הוא מבחן
4 מהותי, כלומר, האם קיימת הפרדה מהותית בין שני העסקים. מדובר בשני עסקים נפרדים
5 או האם עסקה של חברת הבת, המערערת, משרתת את עסקו של הבנק.
6 עמדת המשיב שגויה לטענתנו, בין היתר, כיון שחברת הבת המערערת אינה מתחרה
7 בעסקים של סוכנויות הביטוח האחרות באופן שווה ומתוך אותם תנאים. העיסוק שלה כמו
8 שתארת מוגבל לחלוטין הן בלקוחות שהיא יכולה להציע להם, סוג המוצר, היקף המוצר.
9 אין הגבלות כאלה על סוכנויות הביטוח הפרטיות שנטען לגביהן טענת אפליה. דבר נוסף,
10 ברור שאם הבנק לא מוכר משכנתא אזי למערערת אין עסק, זה נגזר מזה. דבר נוסף, מכל
11 המבחנים שנקבעו בפסיקה המערערת היא "האני האחר" של הבנק הן מבחינת מבנה, הן
12 מבחינה ארגונית, הן מבחינה עסקית והן מבחינה כלכלית.
13 אציין עוד דבר, גם חברות בנות אחרות של הבנק, כמו חברת המחשוב וחברה למימון
14 והנפקות, הן מסווגות כמוסד כספי ולא כעוסק. בית המשפט הזכיר חברה זהה למערערת
15 שבבעלות בנק דיסקונט שמסווגת כמוסד כספי. ברצוני לומר שגם אם תימצא חברה אחרת
16 כמו המערערת שהיא בבעלות של בנק אחר שמסווגת כעוסק, אין משמעות הדבר שאין
17 לשנות את סיווגה של המערערת כמוסד כספי כפי שהיא מבקשת".

18
19 16. מנגד, המשיב ביאר טענתו – בעקבות שאלת בית המשפט ביחס לחברה זהה למערערת שסווגה
20 כמוסד כספי – כדלהלן:

21 "ב"כ המשיב: לשאלת בית המשפט ביחס לחברות בנות נוספות של בנקים למשכנתאות,
22 פרט לחברת הבת של בנק דיסקונט, אליה המערערת התייחסה בכתב הערעור בטענה שהיא
23 מסווגת כמוסד כספי בהתאם לסעיף 142 לחוק אנו עושים בחינה של כל הנושא הזה
24 והבחינה טרם הושלמה. ככל שיתברר שיש עוד חברות בנות כמו המערערת יבחנו ברשות
25 המסים את שינוי הסיווג שלהם.

26 דווקא מתוך הסיפא של דברי חברי שהתייחס לחברת רותם שהיא חברת בת של הבנק. חברת
27 רותם נותנת שירותי מחשוב לבנק, לא ללקוחות של הבנק ולא לחברות הביטוח ולכן במקרה
28 של חברת רותם המשיב הכיר בה כמוסד כספי כחלק שנותן שירותים לבנק עצמו. במקרה
29 של המערערת, לא כך הדברים. המערערת נותנת שירותים ללקוחות, היא מתחרה בסוכני
30 ביטוח אחרים בתחום של ביטוח משכנתאות. נכון שהמערערת לא סוכנת ביטוח רגילה אבל
31 בפן של האם הלקוח ילך ויתקשר עם המערערת או עם סוכן ביטוח אחר, המערערת מתחרה
32 מול שאר השחקנים בשוק ולא בכדי המפקח על הבנקים שראה את הפונקציה של הסדר
33 כובל של הלקוח שחייב היה להתקשר דווקא עם סוכנות הביטוח של הבנק ראה לנכון
34 להפריד את הפעילות הזאת מהבנק.

35 אם יסווגו את המערערת כמוסד כספי ולא ראיתי על כך בערעור התייחסות מה הלחץ של
36 המערערת להיות מסווגת דווקא כמוסד כספי ולא כעוסק מורשה, כנראה נולדה מהסיבה

בית המשפט המחוזי בירושלים

7 באוגוסט 2025

ע"מ 47371-10-20 עיר שלם סוכנות לביטוח (1996) בע"מ נ' רשות המיסים

1 שהמערערת תהיה חבה בפחות מס שכר ומס רווח אם נסווג אותה כעוסק ולכן זה בדיוק
2 אפליה בין מערערת שמבקשת להיות מוסד כספי בהשוואה לסוכנויות ביטוח שמסווגים
3 כעוסק מורשה לדוגמא תשלום ארנונה לעיריה. אין מע"מ על תשלום הארנונה ולכן סוכן
4 ביטוח לא יוכל לקזז מס תשומות כנגד הוצאה זו, ואילו המערערת אם תסווג כמוסד כספי
5 הרי מס הרווח מחושב כהכנסה פחות הוצאה ואותה ארנונה שהיא חלק מהעסק תותר בניכוי
6 לכן הרווח של המוסד הכספי יהיה יותר נמוך. זה בדיוק האפליה שהמערערת מבקשת ליצור
7 כאן ללא שום סיבה".

8
9 כמו כן, הבהירה המערערת כדלקמן: 17.
10 "ב"כ המערערת: חברי העלה סוגיות שלא הועלו בדיונים בטרם הערעור ואני מזכיר כי טרם
11 הספקתי לעיין בכתב התשובה והמדובר בהרחבת חזית אסורה.
12 לענין לקוחות של המערערת, בנק הוא לא לקוח, אני חוזר, המבחן לסיווג הוא מבחן מהותי.
13 אין למערערת לקוחות אלא לקוחות של הבנק. המערערת לא יוצאת לחפש לקוחות בשוק
14 החופשי. הלקוחות הן לקוחות של הבנק. במעמד נטילת המשכנתא מציע הבנק את שירותי
15 המערערת ומיידע את הלקוחות כי לא מדובר באופציה יחידה. מדובר בפעילות משלימה
16 ואינטגרלית לפעילות הכוללת של הבנק.
17 אציין באמרת אגב שכמובן שהמערערת כעוסק יכולה לנכות תשומות ומוסד כספי אינו יכול.
18 [...]"

קדם המשפט המסכם

20
21 18. ביום 1 במאי 2024 התקיים קדם משפט מסכם – בו נשאלה המערערת, על ידי בית
22 המשפט, את שאלת "המניע" לערעור:
23 "כב' השופט: כן, רציתי לשאול את באי כוח המערערת מדוע זה כל כך משנה
24 למערערת, עניין הסיווג? מה המוטיבציה מאחורה ההליך הזה אם נטל המס הוא
25 לא שונה בין שני הסיווגים?

26 [...]
27 עו"ד וינברגר: כמו שאדוני ציין, שכבודו ציין, אכן יש שקילות מבחינת המס העקיף,
28 אנחנו רואים את עיר שלם כזרוע הארוכה של בנק ירושלים כאני האחר, ולכן אנחנו
29 חושבים שמהותית ומשפטית צריך לסווג אותה כמו בנק ירושלים, כמוסד כספי,
30 יש כאן קבוצה שלמה, הבנק וחברות הבנות שלו, שכולן מסווגות היום כמוסד כספי,
31 למעט עיר שלם, ולכן אנחנו חושבים שגם את עיר שלם צריך לשנות. כמובן שבנוסף
32 להיבטים הפרוצדורליים והבירוקרטיים והארגוניים שחשובים, הראינו גם שזה
33 עלול להביא לעיוות מס מבחינת הקבוצה,
34 כב' השופט: איפה הראיתם את זה?

35 עו"ד וינברגר: זה צוין בחוות הדעת, בחוות דעת המומחה, יש כאן עיוות מס
36 מבחינת הקבוצה, בהיבט של דיבידנד מעוסק למוסד כספי, בשונה ממוסד כספי

בית המשפט המחוזי בירושלים

7 באוגוסט 2025

ע"מ 47371-10-20 עיר שלם סוכנות לביטוח (1996) בע"מ נ' רשות המיסים

1 למוסד כספי, כשברור לנו שאם יש שקילות מוחלטת מבחינת המיסוי העקיף, ואם
2 מהותית מדובר במשהו שהוא חלק מקבוצה לטובת הקבוצה, הראינו שעיר שלם
3 היא מוגבלת, מבחינת היותה סוכנות ביטוח, רק ללקוחות הבנק, רק ללקוחות הבנק
4 שלוקחים משכנתא, רק לגבי ביטוחים מסוימים, ביטוח מבנה וביטוח חיים, ולא
5 לעניין, לא יכולים לעשות ביטוח צד ג', זאת אומרת, אין כאן תחרות אמיתית עם
6 עוסקים אחרים, אין כאן פגיעה מול עוסקים אחרים, אז נכון לדעתנו לסווג אותה
7 כמוסד כספי, בהתאם לבנק ירו, לסיווג של בנק ירושלים כחלק מאותה קבוצה,
8 [...]".

9
10 על כך השיב ב"כ המשיב – כדלהלן:

11 "חגי דומברוביץ', מהפרקליטות בירושלים, מטעם המשיב, אכן, בקשת המערערת לא באה
12 בחלל ריק, כפי שאדוני שם לב, עומד משהו נסתר מאחורי הערעור הזה, בערעור, המשהו
13 הנסתר הזה, זה דיבידנד שהעוררת, שהמערערת, סליחה, יש לה עודפים לפי הדוחות
14 שצורפו של 190 מיליון שקלים נכון לשנת 2022. ז"א שאם בקשת המערערת תתקבל לשינוי
15 סיווג היא תהיה פטורה ממס רווח כ-30,000,000 שקלים חדשים, זה המטרה של הערעור
16 הזה אדוני, עד היום, במפורש, בחוות דעת של פרופסור גילאי בעמוד האחרון של חוות
17 הדעת, אחרי שהוא מפרט את כל התשתית המשפטית, מתייחס גם למקרה שלנו, כמובן,
18 הסכומים אבל, מי שקורא דוחות כספיים יודע בדיוק מה הסכומים שיש בעודפים ומה
19 המשמעות הכספית של התיק הזה, לכן, זה לא תיק, לא תיקון, מה שנקרא, זה תיק גדול,
20 תיק משמעותי, כמובן ייבחן לפי הפסיקה ולפי העובדות המהותיות של מה שעושה
21 המערערת שלנו, ומה שחברתי ניסתה להגיד, שהמערערת שלנו, היא חברת עיר שלם, היא
22 חלק ממערך כולל של הבנק ירושלים, אז עם כל הכבוד לה, היא אישיות משפטית נפרדת,
23 כל אישיות נבחנת בפני עצמה ולא כמכלול, [...]".

24
25 19. כידוע, כל נישום רשאי לכלכל את צעדיו מהיבט המיסוי, ככל ואינו חורג מהוראות כל דין. על
26 כן- מבלי להתעלם מכוונות המערערת, עיקר הבחינה בערעור תהיה לפי המבחנים בהלכה הפסוקה –
27 האם יש לסווג את המערערת כמוסד כספי, או לא – וכפי שאף ב"כ המשיב מודה בדבריו האמורים
28 לעיל כלשונו- "כמובן ייבחן לפי הפסיקה ולפי העובדות המהותיות של מה שעושה המערערת שלנו,"
29 (השוו: פס"ד בעניין שקד לבן, פסקאות 24-25 והמובאות שם).

30 בענייננו, הסיבה המרכזית להקמת המערערת, ולאחר מכן הבקשה לסיווגה, היא כורח המציאות
31 הרגולטורית. על כן, גם אם מכוח הרגולציה נהנית המערערת (ליתר דיוק הבנק המחזיק בה) – לו
32 תתקבל בקשתה – לפטור ממס על חלוקת דיבידנד בכפוף להוראות חוק מע"מ הרי שהזכות בצדה
33 שמורה לה.

34
35 דין הוכחות

בית המשפט המחוזי בירושלים

7 באוגוסט 2025

ע"מ 20-10-47371 עיר שלם סוכנות לביטוח (1996) בע"מ נ' רשות המיסים

20. ביום 11 בספטמבר 2024 התקיים דיון הוכחות; בדיון הנ"ל העידו העדים מטעם המערערת: מר דניאל אלמליח מנכ"ל חברת עיר שלם- המערערת; מר אלכס זלצמן סמנכ"ל כספים של הבנק (המחזיק בבעלות המערערת); פרופ' גילבאי- עד מומחה, נחקר על חוות דעתו. מטעם המשיב, העידה הגב' אהובה צישינסקי – מנהלת תחום במחלקה המקצועית במע"מ.
21. אציין, כי בעלת הסמכות ברשות המסים להחליט על שינוי סיווג נתונה לסמנכ"לית בכירה לאכיפת הגביה. במועד מתן החלטות בבקשות המערערת לשינוי סיווג, הייתה הסמנכ"לית הגב' זילפה גלינדוס. אכן, במועד דיון ההוכחות ואף לפני כן פרשה האחרונה לגמלאות. אלא שהמשיב לא טרח לקבל תצהיר מגב' גלינדוס או ממחליפתה – סמנכ"לית בכירה לאכיפת הגביה הגב' נטע סבח (שהייתה אף מכותבת לחלק מההתכתבות בין מע"מ לבין המערערת); המשיב אף לא טרח לקבל תצהיר מגב' לאה צבי – העובדת במחלקת אכיפת הגביה ודומה כי ידיעותיה נרחבות משל העדה הנוכחית, מטעם המשיב, אף בשל היותה נוכחת בדיון השימוע מיום 16.9.19; כמו כן, לא טרח המשיב אף להגיש תצהיר מטעם מר גיא גורנו שנכח בדיון השימוע הנ"ל, או ממר אהוד באבא.
- במקום זאת, הצהירה הגב' צישינסקי הנ"ל ואף לא מנהל המחלקה המקצועית – מר דוד שילון, אצל המשיב, בה משמשת גב' צישינסקי כמנהלת תחום.
- התרשמתי כי העדה מטעם המשיב אינה בקיאה דיה בעמדת המשיב, בנסיבות ובנימוקים (מפאת אורך הדברים אפנה לדברי העדה בפרוטוקול, עמ' 18-21) וכי נטתה להתחמק מלהשיב או שענתה כי אינה יודעת או לא בדקה נתונים רבים חיוניים להצהרתה, כגון: מה היה סיווגה של המערערת משנת הקמתה 1996 ועד למועד החלת הרפורמה בשנת 2005.
- דיון והכרעה**
22. אקדים אחרית לראשית; בשאלה המשפטית הניצבת לפניי – שהורחב אודותיה לעיל – דעתי היא, כי יש לקבל את עמדת המערערת ולסווגה כ'מוסד כספי'.
23. דרך הילוכנו תהא כך: ראשית, אציג את הייחודיות של המערערת בשונה מסוכנות ביטוח אחרת; שנית, אציג את המסגרת הנורמטיבית להגדרה 'עוסק' ו'מוסד כספי'; שלישית, אציג את המבחנים המצוינים בפסיקה, לעניין סעיף 58 לחוק. לבסוף, אדון בטענות הצדדים.
- הייחודיות של המערערת בשונה מסוכנות ביטוח אחרת**
24. המערערת, אינה יכולה לעסוק באף עיסוק באשר הוא, אלא בביטוח ספציפי ומסוים מאוד – ביטוח משכנתא (חיים ודירה); כי פוליסות הביטוח מוגבלות בזמן (אך ורק לתקופת המשכנתא בלבד); פוליסות הביטוח יופקו ללקוחותיו של הבנק בלבד, והלקוחות שיוכלו לקנות ביטוח הם אלו שקיבלו

בית המשפט המחוזי בירושלים

7 באוגוסט 2025

ע"מ 47371-10-20 עיר שלם סוכנות לביטוח (1996) בע"מ נ' רשות המיסים

- 1 הלוואות משכנתא בלבד; היינו, לקוחות בנק אחר או לקוחות הבנק שלא קיבלו הלוואות משכנתא,
2 אינם יכולים לרכוש פוליסת ביטוח מהמערערת.
- 3 כמו כן, בעבר טרם הרפורמה בפעילות הבנקים וההוראות הרגולטוריות מכוחה, כפי שהבנק יצר
4 חטיבות לשם תמיכה בפעילות הפיננסית עמדה לצד יתר החטיבות, אף חטיבת הביטוח היוצרת הגנה
5 על הכסף (פעילות פיננסית), קרי: הגנה על החזר ופירעון הלוואות המשכנתא.
- 6 מהמגעל הפנימי ניתן לראות כי המערערת אינה פועלת בזכות עצמה – קרי, היא תלויה אך ורק
7 בפעילות הפיננסית של הבנק – אלמלא מתן הלוואות לרכישת דירה מטעם הבנק, אין למערערת כל
8 קיום עסקי.
- 9 ודוק; האינטרס המובהק ביותר – ביצירת ביטוח משכנתא – הוא של הבנק יותר מאשר האינטרס של
10 הלקוח. שכן, הבנק חשוף להלוואות רבות, כאשר מנגד הלקוח חשוף להלוואה אחת ויחידה. זאת ועוד,
11 הבנק חשוף להפסד (במצב של חדלות פירעון של הלקוח-הלווה) של כספים בהיקפים גבוהים מאוד,
12 ואילו מנגד הלקוח חשוף לסכום גבוה אך ללא יחס לסכום החשיפה של הבנק.
- 13 נוסף על האמור לעיל, יש להדגיש כי מערכות פיננסיות אינן יכולות להתקיים ללא מערכות נלוות
14 אחרות, באופן שליבת פעילות של כל עסק מצריכה פעילות משנית על מנת שהפעילות הראשית-
15 העיקרית (ליבת הפעילות) תמשיך לעבוד בצורה אפקטיבית.
- 16 על כן, לטעמי, קשה להלום סלקטיביות – כאשר, מחד גיסא, פעילות השיווק, פעילות המחשוב, פעילות
17 משאבי אנוש ויתר חטיבות הפעילות של הבנק יוכרו ויסווגו כימוסד כספי ואילו פעילות הביטוח לא
18 תוכר ולא תסווג כמוסד כספי. ודוק, גם חלק מהפעילות הנ"ל מנוהלות ומופעלות על ידי חברות
19 פרטיות בבעלות מלאה של הבנק ובכל זאת המשיב הכיר בהן כמשויכות למוסד הכספי, מדוע יגרע
20 חלקה של המערערת?.
- 21 בעניין זה יש להדגיש עוד כי, כפי שהפעילויות האחרות – אשר לכל הדעות אינן עוסקות בליבת
22 הפעילות הפיננסית של הבנק (מחשוב, תפעול, שיווק, משאבי אנוש וכיו"ב) אינן נותנות שירותים
23 לאחרים- לצדדים שלישיים, כך גם המערערת מבטחת אך ורק את לקוחות הבנק, כפי שהפעילות
24 התפעולית משרתת אך ורק את הבנק ולקוחותיו.
- 25 כן אציין כי, בנק, בדרך כלל, אינו מאפשר ללקוח לקבל הלוואות משכנתא ללא ביטוח, וכך גם בהתאם
26 להוראות רגולטוריות רשאי בנק לדרוש מהלקוח ביטוח משכנתא. על כן, לא ניתן להתעלם מ'צינור
27 החמצן' של המערערת, כאמור לעיל; ברי הוא, כי אלמלא הלוואות המשכנתא (שזו פעילות פיננסית
28 לכל הדעות) אין היתכנות לביטוח משכנתא – המערערת אינה יכולה לבטח לקוחות מתוך לבנק, ולא
29 זו בלבד אין המערערת יכולה אף לבטח הלוואות משכנתא מבנק אחר שקיבל לקוח של הבנק. נוסף על
30 כך, המערערת אינה יכולה להמשיך – לאחר סיום פירעון הלוואות המשכנתא – להמשיך לבטח את
31 אותו לקוח.
- 32
- 33 25. כמו כן, המערערת היא חברה הנשלטת במלואה על ידי הבנק; התלות בבנק היא תלות הנובעת
34 מהפעילות הפיננסית של הבנק, כלומר תלות זו מעידה על העדר עצמאותה של המערערת כסוכנת
35 ביטוח עצמאית שכן היא הוקמה אך ורק כמסייעת וכתומכת לפעילות העיקרית של הבנק. כזכור,
36 פעילות הביטוח אינה דבר חדש אצל הבנק, אלא הפרדתה כחברה פרטית, הנשלטת במלואה על ידי

בית המשפט המחוזי בירושלים

7 באוגוסט 2025

ע"מ 20-10-47371 עיר שלם סוכנות לביטוח (1996) בע"מ נ' רשות המיסים

1 הבנק, הינה חובה בשל הוראות רגולטוריות. על כן, גם במבט על המעגל החיצוני, ניווכח כי המערערת
2 נשלטת ומופעלת על ידי הבנק לשם רציפות הפעילות הפיננסית של הבנק בכל הקשור להבטחת פירעון
3 הלוואות המשכנתא.

4 ממילא שמענה הרשום וכל המנגנון התפעולי, הנהלת חשבונות וכיו"ב מצויים אצל הבנק והלה מעניק
5 שירותיו למערערת, שלה אין כל מנגנון תפעולי, אף לא אתר אינטרנט או כתובת מייל לשליחת דואר
6 אלקטרוני וכיו"ב.

7
8 26. הנה כי כן, הן מהיבט המעגל הפנימי והן מההיבט המעגל החיצוני ניתן לראות כי החוט
9 המקשר או הברית התיכון הם הקמת סוכנות ביטוח ספציפית שתשרת את הבנק עצמו. דהיינו, לשם
10 הגנה על עסקאות משכנתא חפץ הבנק לבטח את ההלוואות. כאמור, מכוח הוראות הרגולציה נאלץ
11 לעשות זאת באמצעות חברה פרטית נפרדת (ישות משפטית נפרדת) במקום לתפעל מערך ביטוחי
12 כחטיבה עסקית בתוך הבנק עצמו, כפי שכך היה עד לשינויים הרגולטורים.
13 אמור מעתה – **החוט המקשר היא הלוואת המשכנתא**, וכאמור לעיל, **אלמלא משכנתא זו לא היה**
14 **הביטוח בא לעולם**.

15
16 השוני בין חברות תפעול אחרות של הבנק לבין המערערת

17 27. לטענת המשיב – פעילות המערערת, כסוכנת ביטוח, מול יתר חברות הפעילות של
18 הבנק שונה, בכך שהחברות האחרות נותנות את שירותיהן אך ורק לבנק, ואילו המערערת נותנת את
19 שירותיה ללקוחות הבנק ולא לבנק עצמו. הטענה כי המערערת נותנת שירות לצדדים שלישיים ולא
20 לבנק עצמו, אינה מדויקת לטעמי.
21 לטעמי, הפעילות הפיננסית של הבנק היא 'צינור החמצן' של הפעילות העסקית של המערערת – כלומר,
22 היא חלק אינטגרלי מפעילות הבנק.

23
24 המגבלות על המערערת מאבחנות אותה מיתר סוכנויות ביטוח

25 28. סוכנויות ביטוח אחרות רשאיות לבטח את הלקוח בביטוח צד ג' – מה שאין כן, המערערת.
26 היא אינה יכולה לבטח את הלקוח שקיבל מהבנק הלוואת משכנתא, בקשר לנוקים שנגרמו לצד ג'.
27 דבר זה מעיד כי פעילות המערערת חוסה אך ורק תחת הלוואת המשכנתא, וביטוח שאינו קשור
28 להבטחת המשכנתא או הערובה לה (קרי, הנכס – דירת המגורים) היא אינה יכולה לבטח. בשל כך,
29 נזק שנגרם מדירת הלקוח של הבנק (ושל המערערת) אינו מכוסה במסגרת הפוליסה שרכש
30 מהמערערת, דבר זה מאבחן את המערערת בכל הקשור לטענה כי היא מבטחת צד ג', נוסף על כל
31 המגבלות כפי שפורטו לעיל.

32 לפיכך, לטעמי יש לראות בפעילות החברה (המערערת) כפעילות בין שני צדדים – הבנק וסוכנות
33 הביטוח (המערערת) מצד אחד, והלקוח (הלווה) מהצד השני, מבלי לראות כי קיים צד ג', בדומה
34 לחברות התפעול האחרות של הבנק וכאמור לעיל. ראייה זו נובעת מהפרספקטיבה כי סוכנות הביטוח
35 (המערערת) אינה עסק נפרד והיא אך חלק מפעילות הבנק.

בית המשפט המחוזי בירושלים

7 באוגוסט 2025

ע"מ 20-10-47371 עיר שלם סוכנות לביטוח (1996) בע"מ נ' רשות המיסים

- 1 בעניין זה- גם נציג המשיב, מר גיא ג'ורנו (עמ' 2 לפרוטוקול השימוע מיום 16.9.2019), מודה כי "אין
2 לנו וויכוח שזאת פעילות של הבנק, השאלה האם בגלל שזאת פעילות של הבנק צריך לסווג אותה
3 כמוסד פיננסי?".
- 4 אכן, לדידי, מעצם היות המערערת זרועה הארוכה של הבנק, והמגבלות החלות עליה, ניתן לראות בה
5 כחלק מפעילות פיננסית של מוסד כספי.
- 6
- 7 29. אסיים עניין זה בהבהרות נציג המערערת בחקירתו במסגרת דיון ההוכחות, אשר מתכתבות
8 עם התשתית העובדתית שהונחה לפניי – כך :
- 9 "ש.: אתה בסעיף 17.5 בתצהיר שלך, מציין שעיר שלם, גם חיונית לפעילותו של הבנק,
10 למה התכוונת כאן שזה שזה חיוני?
11 ת.: אתה יכול לקרוא יחד איתי בדיוק מה אתה מתכוון?
12 ש.: מאחר שמדובר בשירות משלים (לא ברור) בקשר להלוואה, כך שכל שלקוח מבקש,
13 והוא יכול לקבל שירות שלם בקשר למשכנתא, לא צריך לפנות לגורמים נוספים על
14 מנת לרכוש ביטוח נפרד, אבל חיוני זה, זה אופציה, זה לא, לאו דווקא חיוני,
15 ת.: מדובר פה על ערך שיש ללקוח, שכאשר הוא נמצא בתהליך של מתן, מתן משכנתא,
16 ונמצא כבר בסניף של הבנק. אז על מנת להקל עליו ולרז את התהליכים הוא יכול
17 פשוט כבר, במסגרת הפעולה הזאת שהוא נמצא שם, לבקש מהבנק שהבנק כבר
18 ישלים את התהליך בנושא הזה של הביטוח.
19 ש.: הבנתי, תודה.
- 20 כב' השופט: אני רוצה לשאול אותך משהו. הלקוח שבא לקבל משכנתא הוא בעצם
21 מחויב לעשות ביטוח, נכון?
22 ת.: ברוב המקרים כן, כן. יש פטורים מסוימים שניתן לקבל, בגלל הגיל, אם אני לא
23 טועה, בגלל, מקרה מאוד, מאוד ספציפי, אבל בדרך כלל כן,
24 כב' השופט: אבל לקוח שגרתי, זוג צעיר,
25 ת.: נכון,
26 כב' השופט: שבא לקחת משכנתא, אומרים לו, אתה צריך לעשות ביטוח, כי אחרת הבנק
27 נמצא בחשיפה,
28 ת.: זה חלק מניהול הסיכונים של האשראי, כן,
29 כב' השופט: ולמה לבנק חשוב שיהיה לו את האופציה לעשות את הביטוח הזה אצל
30 חברת הבת שלו, או קודם אצלו?
31 ת.: סליחה, כחלופה או מה? האופציה הזאת, או לעשות את זה בבנק או לקוח יכול
32 לעשות את זה במקום,
33 כב' השופט: או לעשות את זה בשוק הביטוח.
34 ת.: כן, כי, שוב, כמו שאמרתי קודם, כדי לתת ערך ללקוח, והבנק עצמו, אני אסביר לך
35 איך אנחנו רואים גם את הפעילות הזו של, אנחנו לא רואים את זה כפעילות בפני
36 עצמה, שהבנק החליט להשקיע בה, כדי להרוויח ולהניב רווחים ממנה. מבחינתנו,

בית המשפט המחוזי בירושלים

7 באוגוסט 2025

ע"מ 47371-10-20 עיר שלם סוכנות לביטוח (1996) בע"מ נ' רשות המיסים

1 גם בדוחות שאני מציג להנהלה, ולבעלי המניות, אנחנו רואים את ההכנסות
2 מהפעילות כחלק מפעילות של המשכנתאות, אנחנו רואים, יש לנו פעילות
3 משכנתא, במסגרת פעילות משכנתא יש גם הכנסות והוצאות, אז ההכנסות של
4 הפעילות הזאת גם נמצא במסגרת פעילות המשכנתא, אנחנו רואים את זה כמשהו
5 שנלווה לפעילות מתן משכנתא, וכערך, גם כדי לזרז את התהליך, גם כדי לתת
6 ללקוח אפשרות לעשות את זה, אנחנו מקיימים את הפעילות הזאת, כמובן, יש מזה
7 גם הכנסות."

[עמ' 10 לפרוטוקול – שוי 10-39]

9
10 30. התרשמתי מדברי העד כי אכן כך הם פני הדברים – כי נוסף על האינטרס של הבנק ועל מנת
11 לקצר את הליך מתן הלוואת המשכנתא, המערערת משרתת גם את הלקוח, אך לא זו עיקר הפעילות,
12 וכן ביחס להכנסות הבנק מפעילות החברה, דומה כי ההכנסות מהפעילות של המערערת ביחס לפעילות
13 הכללית של הבנק היא שולית.

המסגרת הנורמטיבית

14
15
16 31. חוק מע"מ מגדיר 'עוסק' כדלקמן:
17 **"עוסק" – מי שמוכר נכס או נותן שירות במהלך עסקיו, ובלבד שאינו מלכ"ר או מוסד**
18 **כספי, וכן מי שעושה עסקת אקראי;"**
19 כמו כן, הגדרת 'עוסק מורשה', בחוק מע"מ, היא:
20 **"עוסק מורשה" – עוסק שנרשם לפי סעיף 52 או לפי סעיף 58 ואינו עוסק פטור וכן מי**
21 **שנמנה עם סוג עוסקים שלגביהם קבע שר האוצר שיירשמו כעוסקים מורשים;"**

22
23 32. כן מוגדר, לצורכי דיווח לפי חוק זה, מוסד כספי בזו הלשון:
24 **"מוסד כספי" –**

- 25 (1) חברה או אגודה שיתופית העוסקת בקבלת כספים בחשבון עובר ושב על מנת לשלם
26 מהם לפי דרישה על-ידי שיק;
- 27 (2) חברה המשתמשת כדין במלה "בנק" כחלק משמה למעט חברה ששמה מאזכר
28 חברה או אגודה שיתופית שפסקה (1) חלה עליה;
- 29 (3) מוסד כספי כמשמעותו בחוק בנק ישראל, תשי"ד-1954, אשר הוראות הנזילות
30 מכוח החוק האמור חלות עליו;
- 31 (4) מבטח;
- 32 (5) סוג בני אדם ששר האוצר קבע;"

33
34 לענייננו, אין רלוונטיות לאמור בהגדרת 'מוסד כספי' בחוק מע"מ. ואף לא ההרחבה מכוח צר שר
35 האוצר בהתאם לפרט (5) לחוק. עניין לנו בסמכות המנהל (המשיב) להרחיב או לערוך בחינה לנישום
36 ולסווגו בסיווג אחר – כפי הוראת סעיף 58 להלן.

בית המשפט המחוזי בירושלים

7 באוגוסט 2025

ע"מ 47371-10-20 עיר שלם סוכנות לביטוח (1996) בע"מ נ' רשות המיסים

1
2 33. כאמור לעיל, סעיף 58 לחוק מע"מ מסמיך את המנהל לקבוע או לשנות סיווג לנישום אף שלא
3 לפי ההגדרות של 'עוסק מורשה' או 'מוסד כספי' בסעיף 1 לחוק – בזו הלשון:

"רישום מסוג שונה"

4
5
6 58. המנהל רשאי, לפי בקשת מי שנמנה עם סוג פלוני של חייבי מס או ביזמת עצמו,
7 לרשום אותו כנמנה עם סוג אחר, הן לכל עיסוקיו או פעילויותיו והן למקצתם, אם ראה
8 שמהותם קרובה יותר לסוג האחר."

9
10 מלשון הסעיף עולה כי המנהל בוחן את שינוי הסיווג בהתאם למבחן 'הקרבה המהותית' – היינו, בחינה
11 של פעילות נישום אחד (משני) כי זו קרובה לפעילות נישום אחר (עיקרי) מבחינה מהותית. כלומר,
12 המהותיות תהא באחד משני רבדים: האחד – פעילות הנישום המשני דומה או זהה לפעילות הנישום
13 העיקרי; השני – פעילות הנישום המשני תלויה או כפופה לפעילות הנישום העיקרי.

14
15 34. בענייננו, הרובד השני מתקיים, שכן – כאמור לעיל בהרחבה – לא ניתן לנתק את פעילות
16 המערערת מפעילות הבנק, קרי: הלוואות משכנתא שזו לכל הדעות פעילות פיננסית של בנק.
17 ודוק; לו המערערת הייתה עוסקת למשל בביטוחי רכב (נצא מנקודת הנחה שברישיון שלה יש היתר
18 לכך) דומני כי לא היה מקום גם מצד המערערת לטעון לשינוי סיווג שכן פעילות בביטוחי רכב אינה
19 משקפת או תלויה בפעילות פיננסית.

המבחנים בפסיקה בהתאם לסעיף 58 לחוק מע"מ

20
21
22 35. ב"כ הצדדים התייחסו לפסק הדין בע"מ 767/87 עמותת "בשערייך ירושלים" נ' מנהל המכס
23 ומע"מ, מד(4) 800 (1990) (להלן: "עניין בשערייך ירושלים"), אף שהוא עסק בסיווג כמלכ"ר ולא
24 בסיווג כמוסד כספי.

25 הקביעה העיקרית, הרלוונטית לענייננו, בעניין בשערייך ירושלים ממנה רוצה המשיב להיבנות היא
26 האמירה לפיה, "(...), השיקול למניעת הפליה בתחרות בענף עסקי מסוים על-ידי שינוי בצורת
27 המיסוי במע"מ הינו אחד השיקולים העיקריים שיש לקחת בחשבון בסיווגו של הגוף. שכן אחת
28 מאושייותיו של החוק היא ההקפדה על אחידות המס. מבחינה כלכלית מבקש החוק להיות ניטראלי,
29 וכוונתו היא שהפעילות הכלכלית תונע משיקולים כלכליים ללא היסט משיקולי מס". וכן כי
30 השיקול, בין יתר השיקולים, למבחן הסיווג הוא "שיקול התחרות בעוסקים אחרים". לפיכך, במקרה
31 דנן, לטענת המשיב, ישנה אפליה בשינוי הסיווג של המערערת מ'עוסק מורשה' ל'מוסד כספי'.
32 מנגד, המערערת שמה יתרה אל קריטריון המטרה, הנוסף על המבחן המהותי-מבחן כוונת הפעילות,
33 בעניין בשערייך ירושלים- "(...), המציב את המטרה הסופית להקמת הגוף, אינו הקריטריון היחיד.
34 וכבר הזכרנו, כי דבר המחוקק בסעיף 58 לחוק הוא, שתיתן הדעת למהות עיסוקיו ופעילויותיו של
35 הגוף, ולא רק למטרתם הסופית."

בית המשפט המחוזי בירושלים

7 באוגוסט 2025

ע"מ 20-10-47371 עיר שלם סוכנות לביטוח (1996) בע"מ נ' רשות המיסים

1 הנה כי כן, בצמוד למבחן המהותי ישנו גם הקריטריון של מטרת הנישום לפי חוק מע"מ. יוצא אפוא,
2 לטענת המערערת, מטרת המערערת איננה לשם רווחים מפעילות ביטוחית וכן כי מההיבט המהותי
3 אינה משמשת כפעילות נפרדת אלא כפעילות עזר ומשלימה לפעילות הבנק, ועל כן סיווגה צריך להיות
4 בהתאם למהות – פעילות בנקאית – ולסווגה כ'מוסד כספי'.
5 יוער כי עניין בשערייך ירושלים אינו עוסק בהגדרת 'מוסד כספי', וכי גם המבחנים שם אינם המבחנים
6 למוסד כספי.
7
8 36. בית המשפט העליון לא אמר את דברו בעניין הגדרת 'מוסד כספי' לפי חוק מע"מ, ובפרט ביחס
9 לחברת בת של מוסד כספי – איך תסווג אותה חברה.
10 עם זאת, כב' השופט א' רובינשטיין (ובהסכמת כב' השופט י' דנציגר וכב' השופט נ' הנדל) בע"א
11 10011/07 פור חברה לניהול תיקי השקעות בע"מ נ' פקיד שומה אשקלון (13.5.2010) (להלן: "עניין
12 פור") דן בבקשת נישום (חברה פיננסית) ביחס לקיזוז הפסדים (הוניים) משנים קודמות בהן לא סווג
13 כ'מוסד כספי ורק לאחר מכן הוכר ככזה. בתוך כך בחן, כב' השופט רובינשטיין, את הוראת סעיף 58
14 לחוק מע"מ ביחס לסיווג נישום – לאמור:
15 **"י"ד. ניתוח זה של לשון החוק, לפיו ההכרה הפורמלית אינה תנאי קונסטיטוטיובי למעמד**
16 **של מוסד כספי, עולה בקנה אחד עם עקרון נוסף בדיני מס ערך מוסף:**
17 **"הרישום אינו קונסטיטוטיובי לחיוב במס... כלומר, אין הרישום מהווה תנאי לחיוב במס**
18 **וגם עוסק שלא נרשם יהיה חייב בתשלום מס על עסקה שבוצעה בישראל" (ע"א 6079/98**
19 **שארחה נ' מנהל אגף המכס ומע"מ (לא פורסם) - פסקה 7 השופט אנגלרד; נמדר, 691;**
20 **ע"ש (מחוזי ירושלים) 3071/04 את ישר בע"מ נ' מנהל מס ערך מוסף (לא פורסם); ע"ש**
21 **(מחוזי חיפה) 609/01 חברת ש. קינד ושות' בע"מ נ' ממונה אזורי, תחנת מכס ומע"מ חיפה**
22 **(לא פורסם)).**
23 **עיקרון זה, לפיו המרשם הוא "דקלרטיבי" (ע"ש (מחוזי חיפה) 613/02 הולצר נ' ממונה**
24 **אזורי מע"מ- תחנת חיפה (לא פורסם)), מלמד שעסקאות נבחנות לפי מהותן - ובכלל**
25 **המהות באה גם זהות הצדדים: עוסק מורשה או מוסד כספי. דומה עוד, כי בעקרון זה יש**
26 **משום תשובה מסוימת להנחת בית המשפט קמא, כי הסיווג על ידי מנהל מס ערך מוסף**
27 **"הינו סיווג מכונן".**
28 ט"ו. כך עולה גם מסעיף 58 לחוק מס ערך מוסף, המסמיך את מנהל מס ערך מוסף: "לפי
29 בקשת מי שנמנה עם סוג פלוני של חייבי מס או ביזמת עצמו, לרשום אותו כנמנה עם סוג
30 אחר, הן לכל עיסוקיו או פעילויותיו והן למקצתם, אם ראה שמהותם קרובה יותר לסוג
31 האחר" (ההדגשה הוספה - א"ר). אינני נדרש לשאלת אופן המיסוי במס ערך מוסף של
32 מוסד כספי שלא נרשם ככזה - שאלה זו אינה מונחת לפתחנו. לעניננו די לציין, כי גם בדיני
33 מס ערך מוסף יכולה להיווצר דיכוטומיה בין מהות העסקה והצדדים לה לבין אופן רישומם.
34 ניתן אפוא לסכם ולומר, כי לשון הוראות החוק הרלבנטיות מתייחסות למהותו של מוסד
35 כספי ולפעילות הכלכלית המביאה עסק מסוים בגדרים אלה - אך אין הוראות חוק אלה

בית המשפט המחוזי בירושלים

7 באוגוסט 2025

ע"מ 20-10-47371 עיר שלם סוכנות לביטוח (1996) בע"מ נ' רשות המיסים

- 1 מתייחסות לאופן הרישום כתנאי להגדרת המהות (וכאמור, אין ענייננו כאן בשאלת האופן
2 בו יש לגשר על פערים אפשריים בדיני מס ערך מוסף).”
3
4 ההבנה שהדברים צריכים להיבחן בפרספקטיבה של המהות הכלכלית משמעותה כי מבחן המהות,
5 כפי שהוגדר בעניין בשעריך ירושלים ובפסיקה נוספת, יפה גם לענייננו. כאשר עסקינן בחברה שאין
6 לה קיום לולא הנישום העיקרי (בענייננו- הבנק), יש מקום לקבל הטענה כי שאלת הסיווג תהא בהתאם
7 לסיווג שניתן לנישום העיקרי.
8
9 37. לדידי, הבנק מהווה 'נישום עיקרי' והמערערת מהווה 'נישום משני'. אכן עסקינן בשתי ישויות
10 משפטיות שונות. עם זאת, ברי ונעלה מספק כי התאגדות המשפטית הנפרדת אינה חזות הכול- שכן
11 לולא הבנק אין למערערת חיים כלכליים כלל ועיקר. ניתן לראות תמונה ברורה של נישום עיקרי –
12 שכלל הפעילות הכלכלית והרווחית היא של הבנק, כמו גם תשתית הניהול, מענה הרשום, משרדיה,
13 מנגנון התפעול, מועצת המנהלים ונושאי המשרה הבכירים מהווים את 'צינור ההנשמה הכלכלי' של
14 המערערת שכן לולא תנאי הבנק להגנה על עסקאות הלוואת משכנתא, לא הייתה קמה המערערת. כמו
15 כן- בפריזמה של המעגל הפנימי, פעילות המערערת עצמה, היא – לטעמי – אך סיוע ותוספת לפעילות
16 העיקרית של הבנק.
17
18 38. בתי המשפט המחוזיים עסקו בעניין זה באופן ישיר יותר – כדלקמן.
19 בע"ש (מחוזי ת"א) 3317/98 א.ב. שקד לבן 1997 בע"מ נ' מנהל המכס ומע"מ (25.1.2005) (להלן
20 ולעיל: "עניין שקד לבן") – נדונה שאלת הסיווג של חברת בת של בנק מסד, "ל היא חברת הנכסים
21 של הבנק.
22 בעניין שקד לבן התעוררה שאלה האם יש לסווג את חברת הבת הנ"ל כפי סיווגו של הבעלים – קרי,
23 בנק מסד. נקבע כי חברה הינה ישות משפטית נפרדת ועל כן, לכאורה, אין לראותה כמי שקשורה –
24 לעניין סיווג מע"מ בשל הפרדה המשפטית – לחברה השולטת בה, היינו בנק מסד; לפיכך, היה מקום
25 לקבוע כי סיווגו של בנק מסד- עניין אחד, ואילו סיווגה של חברת הבת (שקד לבן)- עניין אחר הוא.
26 ברם, בעניין שקד לבן נקבע כי סמכות המנהל בסעיף 58 לחוק מע"מ טומנת בחובה את המבחן המהותי
27 ומבחן המטרה. היינו- הפרדה המשפטית אינה יוצרת בהכרח דיכוטומיה בין שני נישומים בשאלת
28 הסיווג. כלומר, ככל ונוכחנו כי לשני הנישומים – המוסד הכספי (בנק, למשל) וחברת הבת (כבמקרה
29 עניין שקד לבן) – יש מהות אחת, או פעילות זהה או תלותיות הרי שנראה את חברת הבת כפי הסיווג
30 של הגוף השולט בה, היינו הבנק כבמקרה עניין שקד לבן – לאמור:
31 "המגמה הברורה השלטת היום בתחום הפרשנות הפיסקלית היא זו המהותית, המתעלמת
32 מצורתה החיצונית של העסקה או הפעולה העומדת לדיון, בהדגישה את המהות. על פי
33 עקרון זה, עסקה או פעולה שמצבע הנישום תיבחן "על פי מהותה האמיתית ועל פי תוכנה
34 הכלכלי ולא על פי הדפוסים המשפטיים הפורמאליים בלבד, שבאמצעותם היא בוצעה"
35 (ראה ע"א 696/82, 722 ג.ו.ב.ר. נכסים ובניה בע"מ ואח', נ' מנהל מס שבח מקרקעין, נתניה,

בית המשפט המחוזי בירושלים

7 באוגוסט 2025

ע"מ 47371-10-20 עיר שלם סוכנות לביטוח (1996) בע"מ נ' רשות המיסים

1 פ"ד לט(2) 670, 666; ע"א 259/86 אברהם נגה נ' מנהל מס ערך מוסף, פ"ד מג(4) 147, 153. "

2 [פסקה 24 לפס"ד]

3 [...]

4 "המגמה הברורה העולה מפסקי הדין הנ"ל היא שגם אם מהבחינה המשפטית, חברת הבת

5 והמלכ"ר הם ישויות משפטיות נפרדות, נבחנה בהם השאלה האם קיימת הפרדה מבחינה

6 מהותית. בפסקי הדין נבחנו מבנה השליטה בחברת הבת, המבנה הארגוני שלה,

7 האינטרסים שהיא נועדה לקדם, מקבל השירות שספקה, המחיר שגבתה, אופן מימונה,

8 ועוד כיצוא באלה עניינים שמעבר לפעילות הפנימית שבה. הבחינה המהותית לא הותנתה

9 בכך ששיקול המס לקזז את מס תשומות היה השיקול הבלעדי מאחורי הפרדת הפעילות.

10 בחלק מפסקי הדין התקבלה הטענה שהפרדת הפעילות נועדה לאפשר גם גמישות ויעילות

11 עסקית ותפעולית, שבה תפעל חברת הבת כמערכת פיננסית סגורה ונפרדת מהמלכ"ר, ובכל

12 זאת אושרה עמדת המנהל לגבי רישומה כ"מלכ"ר". כך גם, אם מצא בית המשפט שהמחיר

13 בעסקאות בין חברת הבת למלכ"ר ותנאי האשראי שסוכמו ביניהם היו לפי תנאי השוק ולא

14 הושפעו מהיחסים המיוחדים ביניהם. " [פסקה 36 לפס"ד]

15 [...]

16 "שלושת הקריטריונים האחרונים מתוך הששה שנדונו בפס"ד עמותת "בשעריך

17 ירושלים" הנ"ל נוגעים באופן כללי לסמכות הקבועה בסעיף 58 לחוק, להבדיל משלושת

18 הקריטריונים הראשונים הנוגעים ישירות להגדרת מלכ"ר בסעיף 1 לחוק כגוף הפועל שלא

19 למטרת רווח. שלושת הקריטריונים האחרונים מאפשרים לבחון את האופי הארגוני

20 והניהולי של הגוף העומד למבחן, כמו גם את טיבו וטיב עיסוקיו ופעילויותיו, וזאת על מנת

21 לקבל תמונה כוללת, על פיה תיבחן שאלת רישומו לצורכי מע"מ, ולא דווקא כ"מלכ"ר".

22 כמו כן, ניתן ללמוד מאותם קריטריונים על השיקולים הכלליים שעל המנהל להביא בחשבון

23 בהפעלת סמכותו. הקריטריונים האמורים נבחנו בפסיקה שעסקה בהבחנה בין "עוסק"

24 לבין "מלכ"ר", וניתן להתאימם לצורך ההבחנה בין "עוסק" לבין "מוסד כספי" המהווה

25 את בסיס המחלוקת בענייננו. אך, נראה, כי הקריטריונים הללו יחד עם המסרים העולים

26 מפסקי הדין שהוזכרו בחלק זה, מהווים בסיס להכרעה במחלוקת בדבר אופיו של המבחן

27 המהותי בסעיף 58 לחוק שעל פיו תוכרע השאלה שבמחלוקת בענייננו. " [פסקה 39 לפס"ד]

28 [...]

29 "הפועל היוצא מן האמור שהמבחן שיש לאמץ בענייננו הוא מבחן משולב, שאינו מתמקד

30 באופי הפעילות בלבד, אלא גם בשאלה האם עובדת היותה של חברת הבת בבעלות מוסד

31 כספי והקשרים בינה לבינו נטמעו באופי פעילותה. מבחן זה מציב במרכז את שאלת

32 ההפרדה המהותית בין הפעילות הפיננסית של הבעלים לבין פעילותה של חברת הבת, ולא

33 את עצם ההפרדה הצורנית בין הגופים. כך שאם הפעילות של חברת הבת משרתת את

34 הפעילות הפיננסית של המוסד הכספי, אזי עשויים מאפייני הפעילות הפיננסית להיטמע

35 בפעילותה של חברת הבת, והמבחן המשולב יוביל לרישומה כ"מוסד כספי". עצם ההפרדה

36 עשוי לשוות לפעילות של חברת הבת חזות חיצונית של פעילות עסקית, אך, בחינה מהותית

בית המשפט המחוזי בירושלים

7 באוגוסט 2025

ע"מ 47371-10-20 עיר שלם סוכנות לביטוח (1996) בע"מ נ' רשות המיסים

- 1 תבחן, האם המדובר בפעילות נלווית לעיסוק הפיננסי, שבלעדיה לא ניתן היה לקיים את
2 פעילות הבעלים. זאת בשונה מפעילות עסקית עצמאית המנותקת מפעילות המוסד הכספי,
3 שעיסוק בה על ידי חברת הבת עשוי להוביל לרישומה כ"עוסק".
4 [פסקה 41 לפס"ד]
5
6 39. המבחן המשולב שאומץ בעניין שקד לבן, נסמך על הקביעות בע"ש (מחוזי חיפה) 1183/91
7 **כלמוטרייד בע"מ נ' מנהל אגף המכס ומע"מ**, פ"מ תשנ"ג(3) 152(1993) (להלן: **"עניין כלמוטרייד"**)
8 – שם בית המשפט ערך בחינה גם של פעילות החברה אל מול מוסד כספי, וגם של הגדרות המובאות
9 בהגדרת 'מוסד כספי' (סעיף 1 לחוק). בעניין שקד לבן כונתה בחינה זו בחינה מהותית ובחינתם של
10 'סממנים חיצוניים'.
11 המלומד פרופ' נמדר [אהרן נמדר **מס ערך מוסף** חלק ראשון עמ' 349-351 (מהדורה חמישית – 2013)],
12 כינה את המבחן כמבחן 'אינטרגטיבי' בו חן בית המשפט את המהות בכמה רובדים – פנימיים
13 וחיצוניים. לדעתו **"עוסק רגיל שכל פעילותו הינה עם מוסד (ה)כספי והוא נשלט על ידו, יסווג כמוסד**
14 **כספי"**.
15
16 40. גם בע"ש (מחוזי י-ם) 26/92 **הליליס בע"מ נ' מנהל המכס והמע"מ** (17.1.1995), נקבע בעניין
17 הפוך – שם המערערת (חברה פרטית בע"מ) חפצה הייתה להיות מסווגת כ'עוסק מורשה' לצורך ניכוי
18 מס תשומות – כי בשל אופי פעילות המערערת והזיקות המצביעות על קשר עם עמותה (המסווגת
19 כמלכ"ר) שהיא בעלת המניות באותה חברה, יש לראות במערערת שם, לעניין סיווגה, כמלכ"ר. לטעמי,
20 בשינויים המחויבים, ניתן לראות כי הדברים שנאמרו שם יפים לנדון דנא – לאמור:
21 **"גם במקרה דידן, כמו במקרה פי-נר, מדובר אמנם בגופים הנפרדים זה מזה מבחינה**
22 **משפטית, אך הקשורים ביניהם בקשרים הדוקים ובזהות אינטרסים כלכליים. האחד נמצא**
23 **בשליטת השני שמממן אותו. המערערת, חברת הליליס בע"מ, נמצאת בבעלותו של תאגיד**
24 **זר (אילבא-טראסט), שממנו קיבלה הלוואת בעלים, כנגד שטר הון, שבכספה מימנה את**
25 **רכישת המסוק. המסוק, כפי שעולה מתנאי הרשיון של המערערת ומהיחסים בינה לבין**
26 **הקרן, משמש את הקרן בלבד. כאשר מאחורי שלושת הגופים הללו עומדת דמות אחת, גברת**
27 **שרובר, שהיא הרוח החיה המנשימה אותם."**
28 [...]
29 **"על אף שמדובר בשלושה גופים משפטיים נפרדים המעורבים בעניין המסוק (הקרן,**
30 **המערערת והתאגיד הזר), הרי שיש לראותם כגוף אחד לצורך סיווג פעילותה של המערערת,**
31 **וזאת לאור ההסכמים המיוחדים והקשרים הפנימיים שבין אותם גופים ולאור העובדה**
32 **שהגב' שרובר עומדת מאחורי שלושת הגופים הללו: גב' שרובר ייסדה את הקרן, מממנת**
33 **את פעילותה ועומדת מאחוריה; וגב' שרובר היא גם הבעלים של התאגיד הזר, שהוא בעליו**
34 **של המערערת."**
35

בית המשפט המחוזי בירושלים

7 באוגוסט 2025

ע"מ 20-10-47371 עיר שלם סוכנות לביטוח (1996) בע"מ נ' רשות המיסים

41. כמו כן, בע"ש (מחוזי י-ם) 779/95 מור שושן בע"מ נ' מנהל מס ערך מוסף (01.12.1999) (להלן: "עניין מור שושן") נדון עניינה של עמותה שבנתה את 'היכלי רוזנטל' בית הכנסת ובית המדרש של חסידות נדבורנא בבני ברק; בית המשפט קבע כי דיני המס חותרים להטלת "מס אמת" על בסיס המציאות בפועל, וכי אין המנהל כבול לתיאור העסקה שבחרו הצדדים או לחוזה שחתמו עליו אם אינו משקף את הסכמתם האמתית.
- באותו מקרה נמצא כי כבר מתחילת פעילותה של המערערת (בעניין מור שושן), מגמתה הייתה לבנות את המבנה כמפעל תרומה מידי של מר רוזנטל, שנועד לשמש את צרכיה ומטרותיה של חסידות נדבורנא בתחום הלימוד התורני וצרכים קהילתיים דומים, ולא למטרות עסקיות. גם אם הייתה כוונה עסקית התחלתית, היא לא יצאה מן הכוח אל הפועל, ובפועל המבנה לא הופעל למטרות עסקיות. המערערת, בעניין מור שושן, יצאה מהתמונה בשנת 1992, ומאז עבר המבנה לחזקת עמותות חסידות נדבורנא לשימוש לצרכים קהילתיים ללא כוונת רווח. משתי בחינות חלופיות אלו, נכון היה לשנות את סיווג המערערת (בעניין מור שושן) מ"עוסק" ל"מלכ"ר", על כל המשתמע מכך הן לגבי העתיד והן לגבי העבר.
- מפאת חשיבות הדברים אצטט את האמור בעניין מור שושן – לאמור:
- "דיני המס חותרים להטלת "מס אמת" על בסיס מציאות אמיתית ולא מדומה. משמעות הדבר בהקשר שלפנינו היא כי יש לבחון את המציאות בפועל בבואנו לעסוק במלאכת הסיווג. בתחום זה יש לנתח את אופי הפעילות של הגורם הנדון על פי אמות מידה מקובלות, וניתן להתייחס לראיות בכתב - תזכיר התאגדות, חוזים, וכיו"ב - על מנת להשלים את תמונת הפעילות.
- הצורך לבחון מחדש סיווג של עסקה או סיווג של גוף נישום עשוי להיתקל בקושי משני סוגים:
- האחד: מצב שבו התכוון הנישום באופן אמיתי לפעול בכשירות של "עוסק" אולם מסיבות שונות כוונה זו לא יצאה אל הפועל. במקרה זה תקבע לא הכוונה המקורית אלא המציאות בפועל והסיווג ייעשה על פי מציאות זו.
- השני: מצב שבו מלכתחילה לא התכוון הנישום לפעול כ"עוסק" אלא, למשל, כמלכ"ר, אלא שמסיבות של תכנון מס היה חשוב לו לקבל סיווג של "עוסק", כדי לזכות בהקלות שונות, ביניהן ניכוי מס התשומות, ואז הוא יצר תשתית "ראייתית" באמצעות מסמכים משפטיים שונים שאינה תואמת למציאות בפועל.
- תופעה זו הינה מוכרת וידועה בתחום דיני המס דרך כלל, וכדי למנוע מצבים של התחמקות בלתי לגיטימית מתשלום מס, יצר המשפט כלים להתמודד עם מצבים בהם אין קורלציה אמיתית בין המצג המשפטי החיצוני שיצר הנישום לגבי אופי פעילותו, לבין מציאות הדברים בפועל.
- על פי עקרון הנטוע היטב בתחום דיני המס, בסיווג הנכון של עסקה או פעילות עסקית לצורך בירור שאלת החבות במס יש לעיתים צורך לסווגה במנותק מלבושה המשפטי החיצוני אפילו עד כדי ניתוק מהדין המקום את העסקה או את הפעילות, ולא כל שכן, עד כדי היתקנות, במידת הצורך, ממסמכים בעלי אופי משפטי אם וכאשר הם אינם משקפים

בית המשפט המחוזי בירושלים

7 באוגוסט 2025

ע"מ 20-10-47371 עיר שלם סוכנות לביטוח (1996) בע"מ נ' רשות המיסים

- 1 את המציאות העובדתית - משפטית האמיתית (השווה דנ"א 3017/94 חזון נ' מנהל מס
2 שבה, פד"י מ"ט (2) 705).
- 3
- 4 42. זאת ועוד, בע"ש (מחוזי ת"א) 1305/05 פורטראב חברה להשקעות בע"מ נ' מע"מ ת"א 1
5 (27.5.2009) (להלן: "עניין פורטראב") נקבע כי פורטראב, כחברת בת של בנק, המסווגת כמוסד כספי
6 מכוח סעיף 58 לחוק מע"מ, אינה חייבת במע"מ בגין השכרת נכסים לצדדים שלישיים, שכן פעילות זו
7 אינה נחשבת כ"עסקת אקראי" כהגדרתה בחוק, מאחר ועיקר עיסוקה של החברה הוא השכרת
8 מקרקעין ואין מדובר בעסקאות בודדות. המערערת, פורטראב חברה להשקעות בע"מ, היא חברת
9 נכסים בבעלות מלאה של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, המחזיקה בנכסי מקרקעין
10 המשמשים בעיקר את הבנק. המערערת סווגה כמוסד כספי מכוח סעיף 58 לחוק מע"מ, המקנה למשיב
11 (מע"מ) סמכות לבצע רישום מסוג שונה בהתאם למהות הגוף. בית המשפט קבע כי אף שהמערערת
12 אינה נכללת בהגדרה הישירה של מוסד כספי בסעיף 1 לחוק, מהותה כחברת בת של הבנק קרובה
13 למהותו של מוסד כספי, ופעילותה משרתת את הפעילות הפיננסית של הבנק.
14 כמו כן, בית המשפט קבע כי השכרת נכסי המקרקעין על ידי פורטראב לצדדים שלישיים, שאינם
15 הבנק, אינה בגדר "עסקת אקראי" החבה במע"מ. זאת, בניגוד לעמדת המשיב.
16 הנימוק לכך הוא שעיקר פעילותה ועיסוקה של המערערת הוא השכרת מקרקעין, ואין מדובר
17 בעסקאות בודדות אלא בכמה עסקאות שכירות לצדדים שלישיים.
- 18
- 19 אף בעניין פורטראב בית המשפט סמך על הקביעות בעניין שקד לבן – לאמור:
- 20
- 21 "בפסק דין שקד לבן סקר בית המשפט בהרחבה את ההלכה לגבי רישום חברות בת של
22 מלכ"רים ונפקותה לעניין רישום חברות בת של מוסדות כספיים.
23 המגמה הברורה אשר עלתה מפסקי הדין אשר התייחסו לחברות בת של מלכ"ר, היא שגם
24 אם מהבחינה המשפטית חברות הבת של המלכ"ר הן אישיות משפטיות נפרדות - יש לבחון
25 האם קיימת הפרדה מבחינה מהותית. במסגרת פסקי הדין נבחנו מבנה השליטה בחברת
26 הבת, המבנה הארגוני שלה, האינטרסים שהיא נועדה לקדם, אופן המימון, מקבל השירות
27 ועוד. לאור הלכה זו, קבע בית המשפט בפסק דין שקד לבן כי ההתמקדות בבחינת הפעילות
28 הפנימית בחברת בת שבשליטת מוסד כספי, ובשאלה האם פעילות זו נופלת בתחום הפיננסי
29 - אינה עולה בקנה אחד עם הגישה המהותית לדיני המס אשר אומצה בפסיקה, גם לגבי
30 סמכות המשיב על פי הוראות סעיף 58 לחוק. "גישה זו מאפשרת סיווג שונה והתבוננות אל
31 תוכנו האמיתי של מבנה ההפרדה בין חברת הבת לבין המוסד הכספי" (סעיף 40 לפסק
32 הדין).
- 33
- 34 לסיכום, ניתן לומר כי, בעניין פורטראב נקבע, כי חברת הבת אף שאינה מוסד כספי מובהק, סווגה
35 כמוסד כספי מכוח סעיף 58 לחוק מע"מ בשל זיקתה המהותית לבנק.

בית המשפט המחוזי בירושלים

7 באוגוסט 2025

ע"מ 10-20-47371 עיר שלם סוכנות לביטוח (1996) בע"מ נ' רשות המיסים

- 1 הצדדים בהליך דנא, טענו טענות בהתאם לאמור בעניין פורטרבא על מנת להביא תימוכין לעמדתם
2 מזה ומזה – דעתי, לאור האמור לעיל, כי הצדק עם המערערת לפיה, בעניין פורטרבא הופעל המבחן
3 המהותי תוך התבססות על הזיקות של חברת הבת לבנק המחזיק בה.
4 על כן, כפי המגמה הרווחת בפסקי הדין של בתי המשפט המחוזיים שהובאו לעיל, כך גם בעניין
5 פורטרבא ראה בית המשפט כי הצורה – עקרון הפרדת הישויות המשפטיות – אינו העיקר בקביעת
6 נישום כ"מוסד כספי" (נישום שאינו עונה על ההגדרות ועל צו שר האוצר), אלא הגורם המרכזי בקביעה
7 זו הוא המבחן המהותי – מבחן הזיקות כפי האמור לעיל.
8
- 9 43. בהמ"ר 1183/91 **כלמוטרייד בע"מ נ' מנהל אגף המכס ומע"מ** (1993) נדון בבית המשפט
10 המחוזי בחיפה עניינה של חברת בת שהייתה בבעלות של שתי חברות ליבוא רכב, שהיו רשומות לצרכי
11 מע"מ כ"עוסק". חברת הבת עסקה במתן אשראי ללקוחות, אשר רכשו כלי רכב משתי החברות
12 שהחזיקו בה. חברת הבת ביקשה להירשם כ"מוסד כספי" מכוח סעיף 58 לחוק מע"מ. בית המשפט
13 המחוזי (כב' השופט ד' בייך) קיבל באותו מקרה את עמדת מנהל מע"מ, לפיה אין לסווג את חברת הבת
14 כ"מוסד כספי", אלא יש לסווגה כפי סווג חברות האם, מאחר וההלוואות שהעניקה חברת הבת ניתנו
15 רק ללקוחות של שתי החברות שהחזיקו בה, אשר פעילותן הייתה של מכירת כלי רכב כ"עוסק"
16 ופעילותן היוותה את הפעילות העיקרית בקבוצה. בית המשפט עמד על כך כי ללקוחות חברות יבוא
17 הרכב נוח לבצע את העסקאות של רכישת הרכב, רכישת הביטוח (אצל חברת בת נוספת המשמשת
18 סוכנות ביטוח) וקבלת אשראי למימון הרכישה, תחת קורת גג אחת. לדידי, קיים דמיון רב בין עניין
19 כלמוטרייד לענייננו. כמו חברת הבת שנתנה אשראי רק ללקוחות של שתי חברות האם (יבואניות כלי
20 הרכב), כך המערערת עוסקת בתיווך לביטוח רק ללקוחות הבנק; כמו ששתי חברות האם שפעילותן
21 כעוסקים הייתה עיקר פעילות הקבוצה, כך גם פעילות הבנק היא של "מוסד כספי" וזוהי הפעילות
22 העיקרית של הקבוצה; וכמו שללקוחות יבואני הרכב היה נוח (אך לא חובה) לבצע את רכישת הרכב,
23 הביטוח והאשראי מאותה קבוצת חברות, כך גם נוח ללקוחות הבנק שנטלו הלוואות דיוור לרכוש את
24 ההלוואה ושירותי הביטוח מקבוצת בנק ירושלים (אף שאינם חייבים לעשות כן).
25 כמו שנקבע כי פעילות המימון בידי חברת הבת מהווה פעילות משלימה למכירת הרכב ללקוח, גם
26 פעילות המערערת הינה פעילות משלימה לעסקת קבלת ההלוואה המובטחת במשכנתא מבנק
27 ירושלים.
28 בשני המקרים, הלקוחות של חברות הבנות הם רק הלקוחות שהתקשרו בעסקת הבסיס (רכישת
29 רכב/הלוואת משכנתא) והשירות לא ניתן ללקוחות אחרים.
30
- 31 44. לדידי **עולה מן המקובץ עד כה**, כי המגמה הרווחת היא, שהמבחן המהותי (המשולב או
32 האינטגרטיבי) הבוחן הן את המהות של הפעילות והן את הזיקות של הנישום הטפל (בענייננו
33 המערערת) מול הנישום העיקרי (המוסד הכספי- הבנק) – הוא המבחן שעל פיו נדרש המנהל לבחון
34 בקשת נישום לשינוי סיווג.
35
- 36 45. לאור האמור, יש להדגיש את המאפיינים הבאים בענייננו :

בית המשפט המחוזי בירושלים

7 באוגוסט 2025

ע"מ 47371-10-20 עיר שלם סוכנות לביטוח (1996) בע"מ נ' רשות המיסים

- 1 א. הראנו לעיל, כי גם מבחינת המעגל הפנימי- קרי, פעילות המערערת היא אך ורק למען
2 לקוחות הבנק בלבד. על כן, מטעם זה יש לסווגה כמוסד כספי שכל פעילותה היא אך
3 ורק בשביל הבנק ולא עבור לקוחות של בנקים אחרים, גם אם האחרונים יחפצו
4 בשירות המערערת;
- 5 ב. הבנק שולט במערערת, ופעילותה – טרם ההוראות הרגולטוריות – הייתה בתוך
6 הבנק עצמו;
- 7 ג. מוסדותיה, הנהלתה, מענה הרשום וכל התשתית הניהולית והמנגנון התפעולי של
8 המערערת (עובדים, פעילויות לעובדים, הנהלת חשבונות של המערערת וכיו"ב)
9 מצויים במטה המרכזי של הבנק ומבוצעים על ידו – על כן, וכפי הקביעות בעניין שקד
10 לבן ופסיקה מאוחרת, אין לראות בהפרדה המשפטית הפורמלית בין המערערת לבין
11 הבנק כשתי ישויות נפרדות לעניין הסיווג. ראינו כי לפי הוראות הבנק ונהליו
12 הפנימיים, לא יתכן מתן הלוואת משכנתא לדיור ללא ביטוח משכנתא (חיים, דירה
13 וכיו"ב, בהתאם להיתר שניתן למערערת כסוכנת ביטוח) [ראו נספח 1 לתצהיר מר
14 אלכס זלצמן – תדריך ללווה נדרש מבקש ההלוואה להמציא אישורים נוספים, סעיף
15 5 בתדריך, בין היתר, הסבת ביטוח נכס וחיים לטובת הבנק המלווה].
- 16 ד. כמו כן, לולא ההתאגדות של המערערת כחברה, והוצאתה בהתאם לרגולציה,
17 מפעילות הבנק, אזי, פעילותה הייתה ממשיכה להוות חטיבה ממערך הפעילות של
18 הבנק (כגון: חטיבת משאבי אנוש, חטיבת המחשוב וכיו"ב) – איני רואה אפוא, כי
19 אך בשל התאגדותה הנפרדת יש לראות בה כעוסק מורשה ולא כמוסד כספי, כאשר
20 עובר להתאגדותה הייתה הפעילות חוסה תחת הסיווג של 'מוסד כספי'.
- 21 ה. העולה מתצהיר מר זלצמן, וכפי התשתית העובדתית שהונחה לפניי, היא כי
22 המערערת נועדה לקדם אך ורק את האינטרס של הבנק, שכן לולא הביטוח, ודרישות
23 נוספות, אין הבנק מחויב למתן הלוואת משכנתא למבקש ההלוואה.
- 24
- 25 46. איני קובע כי הפעילות של המערערת מהווה פעילות של 'מוסד כספי' – בהתאם לסעיף 1 לחוק
26 מע"מ ולפי האמור בצו שר האוצר הנ"ל – אולם, רואה אני כי המערערת מהווה חלק אינטגרלי מהבנק
27 עצמו, שכן תנאי בלעדיו אין בקבלת הלוואת משכנתא, הוא ביטוח הלוואת המשכנתא (חיים ודירה).
28 בשל העובדות הללו, סבורני כי להפריד את סיווג המערערת מסיווג הבנק מעורר קשיים, בפרט, שסיווג
29 המערערת כ'מוסד כספי' בהתאם לבקשתה, אינו סיווג שמייטיב עמה (כפי העולה מחוות הדעת
30 המומחה).
- 31
- 32 טענת המשיב- בדבר משמעות והשפעת הוראות הרגולציה
- 33 47. אכן מטרתה של הרפורמה ביחס לשירותי ביטוח שניתנו על ידי הבנקים הייתה, בין היתר,
34 ליצור תחרות (שוק חופשי) ולצמצם את התלות בין הלקוח לבין הבנק. מאידך גיסא, המטרה לעיל

בית המשפט המחוזי בירושלים

7 באוגוסט 2025

ע"מ 47371-10-20 עיר שלם סוכנות לביטוח (1996) בע"מ נ' רשות המיסים

1 אינה מתאינת בכך שחברת בת של בנק המשמשת כסוכנות ביטוח (לפי רישיון ובאישור הרגולטור)
2 תסוג – בשל המטרה של שוק חופשי – כ'מוסד כספני.
3 לטעמי, יש להבדיל בין הפרדת הפעילות מול הלקוח, על מנת לאפשר ללקוח לבחור היכן חפץ הוא
4 לבטח את המשכנתא והדירה לבין הפעילות הבנקאית.
5 סבורני כי פעילות חברת הבת המשמשת כסוכנות ביטוח, למרות היותה מופרדת מהבנק הן מההיבט
6 המשפטי (ישות משפטית נפרדת) והן מהיבט של עידוד השוק החופשי ואי כריכת שירותי הביטוח עם
7 מתן הלוואת המשכנתא, אינה בהכרח יוצרת – ביחס לסיווג הנישום לצורכי מע"מ – דיכוטומיה בין
8 הבנק לבין חברת הבת.
9 לטעמי, ככל ולחברת הבת, וכאמור לעיל בהרחבה, אין היתכנות כלכלית משל עצמה, ובפרט לפי
10 המגבלות שהושתו עליה, הרי שיש לסווגה כפי הפעילות המרכזית – קרי, סיווגה יהיה כסיווג הבנק
11 השולט והמחזיק במניותיה.

12
13 טענת המשיב- בדבר הפלייה לעומת סוכנויות ביטוח אחרות

14 48. לטעמי אין ממש בטענה לפיה המערערת מופלית לטובה מול סוכנויות ביטוח אחרות – מפני
15 שאין היא וסוכנויות ביטוח אחרות זהות בקהל היעד ובסוגי פוליסות הביטוח, היקפם ותקופתם.
16 אסביר ;
17 הרגולטור עצמו ער להסדר הכלכלי בין הבנקים לבין חברות הבת שלהם המשמשות כסוכנויות ביטוח.
18 והראיה- שהרגולטור עצמו אפשר את ההסדרה הנ"ל. על כן, אם הרגולטור אינו רואה בהסדרה זו
19 משום אפליה בין סוכנויות ביטוח, סבורני כי אין לראות גם אפליה מצד סיווג שונה של חברות אלו
20 לצרכי מע"מ. מבחינת נטל המיסוי – אין בסיווג המערערת כמוסד כספי כדי להביא להקלה במיסוי
21 פעילותה (כאמור בחוות דעת המומחה מטעם המערערת).

22
23 49. על כן, לדעתי – ואדגיש את המגבלות שיש לחברות בת של בנקים המשמשות כסוכנות ביטוח
24 – איני רואה אפליה בין סוכנות ביטוח המאוגדת מכוח הרגולציה והנשלטת על ידי בנק שסיווגו 'מוסד
25 כספי' לבין סוכנות ביטוח המסווגת כ'עוסק מורשה'. המגבלות שהוטלו על חברת בת של בנק לא הוטלו
26 בחלל ריק, אלא הן היו חלק מהאמצעי להגיע אל המטרה של עידוד השוק החופשי בביטוחי
27 משכנתאות. כמו כן, קהל היעד של סוכנות ביטוח שהיא חברת בת של בנק אינו קהל היעד של סוכנות
28 ביטוח רגילה, הנותנת שירותי ביטוח מגוונים יותר ולקהל לקוחות רחב בהרבה.

29 לשאלת ב"כ המשיב את נציג המערערת מר דניאל אלמליח (המשמש כמנכ"ל המערערת): האם
30 למערערת יש את כל מאגר המידע על לקוחות הבנק השיב הנ"ל בשלילה, שכן בפועל נוכחים אנו כי
31 הרפורמה אכן פעלה – לקוחות שלא הסכימו לתת את פרטיהם למערערת או כאלו שביטחו את
32 המשכנתא מגורם אחר, אין למערערת את הנתונים אודותיהם – לאמור :

33 **"ש. : תאשר לי בבקשה, שלחברת עיר שלם אין את כל המידע, אין את כל מאגר המידע**
34 **של הלקוחות שנוטלים משכנתא מהבנק.**

35 **ת. : רק, לקוחות עיר שלם, הם צריכים לאשר העברת נתונים שלהם מהבנק לסוכנות,**
36 **כל הלקוחות האחרים שלא בחרו לתת, או שהביאו ביטוח אחר או שלא הסכימו להעביר את**

בית המשפט המחוזי בירושלים

7 באוגוסט 2025

ע"מ 47371-10-20 עיר שלם סוכנות לביטוח (1996) בע"מ נ' רשות המיסים

- 1 הנתונים שלהם, כמובן שאין לנו שום נתונים עליהם. אנחנו, יש לנו נתונים רק לגבי אותם
2 אלה שהסכימו להעביר את הנתונים שלהם לסוכנות הביטוח, לצורך מתן הצעת ביטוח." [פרוטוקול הדיון מיום 11.9.2024; עמ' 5, שו' 18-24]
3
4
5 וכך גם העיד מר זלצמן (שם, עמ' 7 שו' 26-33):
6 "ש.: בעצם, לקוחות כשנוטלים משכנתא, פונים לעיר שלם לקבל הצעה לביטוח חיים
7 ומבנה, נכון?
8 ת.: נכון, עיר שלם היא בעצם משמשת כזרוע ארוכה של הבנק, הנציג שלה בתהליך של
9 מתן משכנתא, לקוחות של בנק ירושלים, המוצרים שהיא משמשת כסוכן הם, הם ידועים
10 רק ללקוחות של בנק ירושלים, רק עבור המשכנתאות שבנק ירושלים נותן, לקוחות שעוזבים
11 את הבנק הם בעצם לא יכולים לקבל את השירותים של עיר שלם, וגם עיר שלם לא יכול
12 לתת שירותים שלה ללקוחות של, לא בנקים אחרים או לקוחות מבחוץ."
13
14 50. כך השיבה העדה מטעם המשיב על שאלות ב"כ המערערת, כאשר נשאלה מהי מהות האפליה
15 שביסוד טענת המשיב לסירובו לשנות את סיווג המערערת – לאמור (עמ' 48-50):
16 "ש.: היא לא קיימת, או-קיי, תראי, אני רק לשם הטיעון, נניח שבכלל אפשר לטעון
17 אפליה, כמו שאת מבינה, אנחנו חושבים שאי אפשר, גם אמרנו לכם את זה, שאי אפשר
18 לטעון לאפליה, נניח לשם, כדי להמשיך, שאפשר לטעון להפנייה (ט"ס – צ"ל אפליה –
19 א"ד), או-קיי? תסבירי לי בבקשה מה היא האפליה, מה היא האפליה?
20 ת.: מה היא האפליה? הסיווג השונה.
21 ש.: לכל איש יש שם, לכל אדם יש סיווג, מה תוצאתית האפליה שלו?
22 ת.: הסיווג ביניהם הוא שונה, בהנחה, אני, אני מפנים, לא. התוצאה של הסיווג
23 השונה הוא האפליה, הסיווג השונה.
24 ש.: עצם הסיווג השונה הוא האפליה?
25 ת.: עצם הסיווג השונה, היא בשלב הזה, האפליה.
26 ש.: ובמה שונה תוצאתית, ה, במה שונה תוצאתית, אם יסווג כך או יסווג כך?
27 ת.: במה שונה מבחינת מה?
28 ש.: מה האפליה?
29 ת.: אתה שואל שאלה גדולה,
30 ש.: לא, את אומרת, השם שונה, או-קיי, יש עוד משהו? השם מפלה? יכנו אותם כך
31 ולא יכנו אותם כך, מה עוד האפליה ביניהם?
32 ת.: אין עוד אפליה ביניהם. יכול להיות תוצאות לסיווג, אבל אין עוד אפליה...
33 ש.: ושיעור המס שמוטל על, עוסק כספי ומוסד כספי משלמים מע"מ בשיעור זהה,
34 נכון? של 17%,
35 ת.: כן..."
36 ש.: כן, אז עוד פעם, אז תסבירי, כי אני לא הבנתי את התשובה, סליחה.

בית המשפט המחוזי בירושלים

7 באוגוסט 2025

ע"מ 47371-10-20 עיר שלם סוכנות לביטוח (1996) בע"מ נ' רשות המיסים

- 1 ת.: אני אומרת שברמת העיקרון לא קיימת, לא קיימת תוצאת מס בהבדל בין שיטת
2 המס, בין אחד, בין מוסד כספי לבין עוסק, אבל הפרט בפועל, איך שזה נעשה, עוסק
3 משלם את מס העסקאות על כל העסקאות שלו, מקזז מנגד את מלוא מס התשומות, ככל
4 שקיימים לעוסק לקוחות שהם עוסקים והם רשאים לנכות את מס התשומות הם גם יוכלו
5 לנכות את מס התשומה.
6 ש.: אני מבין, אתם בדקתם במקרה של עיר שלם האם יש הבדל תוצאתי בין שינויי
7 הסיווג?
8 ת.: לא, אני לא בדקתי.
9 ש.: את לא בדקת, ולא ראית בדיקה כזו?
10 ת.: ולא ראיתי.
11 ש.: תודה. כאשר הבקשה של עיר שלם לשינוי הסיווג נבחנה לאורך הדרך, האם
12 שקלתם את ההשפעה של שינוי הסיווג גם על חבות המס של הבנק בירושלים?
13 ת.: לא."
14
15 המסקנה היא, כי במקרה דנא אין ממש בטענה לאפליה שכן תוצאות חבות המס יהיו זהות בשני
16 הסיווגים, וכפי מסקנת פרופ' גילבאי בחוות דעתו.
17
18 טענת המערערת- בעניין סיווג סוכנות ביטוח של בנק אחר
19 51. המערערת, בכתב הערעור (סעיף 75), טענה כי המשיב סיווג חברת בת של בנק דיסקונט, **חברת**
20 **דיסקונט משכנתאות לבית סוכנות לביטוח (2005) בע"מ**, כפי סיווג הבנק (בנק דיסקונט) היינו, מוסד
21 כספי. ואילו את המערערת, שאף היא חברת בת המשמשת כסוכנות ביטוח, דחה המשיב את בקשתה
22 לשינוי סיווג מ'עוסק מורשה' ל'מוסד כספי'.
23 כמו כן, בסיכומיה (עמ' 16) טענה המערערת כי שתי חברות בנות של בנקים אחרים סווגו כמו הבנק
24 ששולט בהן – היינו, החברות סווגו כ'מוסד כספי'; האחת – החברה הנ"ל. השנייה – חברה שהמשיב
25 סירב לפרט.
26 ברם, בעטייה של פניית המערערת אל המשיב שונו סיווגי אותן חברות מ'מוסד כספי' ל'עוסק מורשה'.
27 הטענה כי שתי חברות סווגו כמוסד כספי, נסמכת על עדותה של העדה מטעם המשיב, גב' אהובה
28 צישנסקי – לאמור:
29 "ש.: אוקיי, את מציינת גם בתצהיר שלך וגם אמרת את זה כאן, שבעצם היו מספר
30 חברות שסווגו כמוסד כספי, וקראתם להם לשימוע ושיניתם להם את הסיווג.
31 ת.: נכון, אנחנו אפילו לא היינו צריכים להגיע להליך של שימוע, מאחר וזה היה
32 בהסכמה, אז שונה להם בהסכמה, בהבהרה שלהם, שהם לא מתנגדים, כבר יצא להם
33 שינוי סיווג. כן.
34 ש.: אני מבין, מי, אנחנו, זאת אומרת קיבלנו מכם, שבעצם בנק דיסקונט, החברה,
35 סוכנות הביטוח שלו, סווגה כמוסד כספי, איזה עוד, איזה עוד סוכנות ביטוח? של איזה
36 בנק?"

בית המשפט המחוזי בירושלים

7 באוגוסט 2025

ע"מ 47371-10-20 עיר שלם סוכנות לביטוח (1996) בע"מ נ' רשות המיסים

- 1 עו"ד דומברוביץ': מתנגד אדוני. יש חיסיון, לא רחוק. היא רק בכתב הערעור,
2 המערערת ציינה את בנק דיסקונט, שיש לה חברת, חברת בת, שהיא מסווגת כמוסד
3 כספי, בעקבות ההודעה, בעקבות כתב הערעור נערכה בדיקה כמובן, אבל אי אפשר לפרט
4 עוד חברות, בסה"כ יש 5-6 חברות בנקים, או כמה שאנחנו לא יודע כמה יש, לפי הוראות
5 החוק אי אפשר למסור שמות של החברות.
6 כב' השופט: אני רק רוצה אבל להבהיר, בסעיף 14, את מתייחסת לחברה אחת,
7 ת.: שתי חברות.
8 כב' השופט: אבל עכשיו את בעדות שלך את מציינת שיש שתי חברות,
9 ת.: שתי חברות,
10 כב' השופט: בסדר.
11 ת.: יכול להיות, אני כבר לא זוכרת את לוח הזמנים, יכול להיות שחברה אחת, זה הרי
12 תהליך, זה לא אתה אומר בואו ו, אז יכול להיות שחברה אחת כבר הייתה בהסכמה בשלב
13 התצהיר, וחברה אחרת מיד אחריה הייתה תוך כדי, אני לא זוכרת בדיוק את ציר הזמנים,
14 אבל נכון לעכשיו בוודאות שתי חברות ששונה להם הסיווג, לדעתי לפחות מאוגוסט שנה
15 שעברה.
16 ש.: אני מבין, אז התיקון שלך והאמירה שמדובר במספר חברות,
17 ת.: 2.
18 ש.: 2, או-קיי. את חוזרת ואומרת שבעצם מדובר בשינוי הסיווג היה בהסכמה ע"י
19 אותן שתי חברות.
20 ת.: חברה אחת הייתה בהסכמה מלאה, חברה השנייה היא לא מתנגדת, זה היה
21 הניסוח שלה.
22 ש.: היא לא מתנגדת?
23 ת.: לשינוי הסיווג, כן,
24 ש.: הבנתי,
25 ת.: היא לא מסכימה, היא לא רצתה, אבל מצד שני, היא לא מנהלת הליך כמוכס.
26 ש.: אני,
27 ת.: הסכימה, בפועל, דה פקטו,
28 ש.: כן, לא, היא לא מנהלת הליך כמונו,
29 ת.: לא הגישה ערעור, לא פנתה לבית המשפט, לא ביקשה שימוע, לא המשיכה לנצל
30 את הזכויות המגיעות לה בחוק, הרי אם אנחנו רוצים לבוא ולשנות סיווג, אנחנו,
31 ש.: רק כדי שאני לא יתבלבל, כי אני לא איש מע"מ, מדובר ב, סליחה, תני לי
32 להשלים לשאול ואז אני אשמח אם תעני לשאלה, מדובר בשתי חברות שהיו עד עכשיו
33 מסווגות כמוסד כספי,
34 ת.: נכון."
- 35 (עמ' 23 – שו' 38-28; עמ' 24 – שו' 1-31)

בית המשפט המחוזי בירושלים

7 באוגוסט 2025

ע"מ 20-10-47371 עיר שלם סוכנות לביטוח (1996) בע"מ נ' רשות המיסים

- 1 52. ביום 13 ביולי 2022, קבעתי בהחלטתי במסגרת בקשות המערערת לגילוי מסמכים – גילוי
2 מדיניות המשיב כלפי בתי מרקחת של קופות החולים, וסיווג חברות אחרות כימוסד כספי – כי אלו
3 נדחו על כל חלקיהן. על כן, איני דן בטענות אלו במסגרת פסק דין זה. אולם, בשלהי החלטתי הנ"ל
4 הוספתי כך:
5 "למען הסר ספק, יובהר כי בלא קשר לתוצאות בקשה זו, טענת האפליה עודנה עומדת
6 לזכותה של המערערת, והיא רשאית לנסות ולהוכיח במסגרת ההליך, ככל שיעלה בידה
7 לעשות כן. ככל שהמערערת סבורה כי יש רלוונטיות להסכם שנערך עם בתי המרקחת של
8 קופות החולים או עם דיסקונט, פתוחה לפנייה הדרך לפנות ישירות לאותם צדדים שלישיים
9 ולבקש מהם את המידע."
10
11 53. כפי שעולה מדיון ההוכחות, וכמצוטט לעיל, המשיב שינה לאחר פתיחת ההליך את מדיניותו
12 כלפי חברות בבעלות בנקים אחרים (המשמשות כסוכנויות ביטוח).
13 לא נעלם מעיני כי בעטיו של ההליך דנא שונתה המדיניות – אך עם זאת, טענה של אפליה טהורה
14 איננה עומדת עוד לפנינו, בהתאם להבהרתו של ב"כ המשיב בדיון ההוכחות.
15
16 54. כן אפנה לחלק מדברי העדה, מטעם המשיב, במסגרת דיון ההוכחות – מפאת חשיבותם של
17 הדברים אצטט את הדברים בנושא זה במלואם, כדלקמן:
18 "ת.: כלומר, אם חלק מהפעילות של הבנק היא גם ייעוץ השקעות, ובמסגרת הפעילות
19 של הבנק, כולה מסווגת בתור מוסד כספי, כמו, כמו שיש לנו בתי חולים שמסווגים בתור
20 מלכ"רים, וכמו שכולנו יודעים, לבתי החולים יש מחלקות מאוד מאוד רווחיות, כמו
21 המחלקת יולדות, אני לא מכירה שסיווגנו פעילות של, לא פנינו לבתי החולים ושינינו להם
22 את פעילות המחלקות היולדות למחלקות של, לעוסקים.
23 ש.: מעניין, האם פעילות של ייעוץ פנסיוני של חברות, היא, החברות האלה רשומות
24 במע"מ כעוסקים, נכון?
25 ת.: נכון.
26 ש.: ופעילות של ייעוץ פנסיוני שנעשית במסגרת הבנקים, היא מופרדת במע"מ
27 ומסווגת כעוסקים?
28 ת.: לא, פעילות, כל הפעילות של הבנק כולה, בכללותה, מסווגת בתור מוסד כספי.
29 ש.: כלומר, אם עיר שלם, הפעילות שלה הייתה בתוך הבנק, כפי שהיה בעבר, ולא
30 בתאגיד נפרד, אז הפעילות הזו הייתה פעילות של מוסד כספי, כחלק מפעילות הבנק, נכון?
31 ת.: אולי, אולי, לא בחנתי,
32 ש.: לא בחנתי,
33 ת.: אולי לא בחנתי, צריך עיון...
34 ש.: ייעוץ פנסיוני בחברה רגילה, בסדר? זה, מסווגים כעוסק במסגרת בנק מוסד כספי.
35 ת.: נכון,
36 ש.: אז אין ממש הבדל.

בית המשפט המחוזי בירושלים

7 באוגוסט 2025

ע"מ 20-10-47371 עיר שלם סוכנות לביטוח (1996) בע"מ נ' רשות המיסים

- 1 ת. : לא.
- 2 ש. : כלומר, זה לא משנה אם יש הפרדה תאגידית או אין הפרדה תאגידית.
- 3 ת. : לא, לא אמרתי את זה, אמרתי שיש לך בנק שהוא כבר בנק, וכחלק מהפעילות שלו
- 4 מבצע גם פעילות אחרת, זו חלק מהפעילות של הבנק והבנק, על כלל הפעילויות שלו, מסווג
- 5 בתור מוסד כספי, בדיוק כמו בית החולים שאמרתי לך, שהוא מסווג בתור מלכ"ר, ויש לו
- 6 גם פעילות רווחית לכאורה, מחלקות אחרות, לא, אנחנו לא באים ועושים פיצול ומפצלים לו
- 7 את הפעילות, כל הפעילות כולה של הבנק, כולה פעילות של מוסד כספי. העובדים אותם
- 8 עובדים, הפעילות היא אותה פעילות, המבנה הוא אותו מבנה, הפעילות בכללותה היא אותה
- 9 פעילות...
- 10 ת. : אני לא יודעת, אני לא יודעת, ההגבלות שחלות, כפי שהוסבר לנו, כפי שהוסבר לי,
- 11 כל העניין של הרישיון הזה הוא הגבלות של הרגולטור במטרה למנוע ניגוד עניינים בין הבנק
- 12 לבין המבוטחים למעשה, ואני לא יודעת מה יקרה במצב כזה, אם אתה רוצה לשאול אותי
- 13 אם כיום בנק ירושלים יכול לפנות ללקוחות שהם לא של הבנק, לא.
- 14 ש. : לא, אני מבין. אז גברתי, האם יש קשר או אין קשר בין הפעילות של עיר שלם כסוכן
- 15 ביטוח, לבין הפעילות של הבנק או הלקוחות שנטלו הלוואות?
- 16 ת. : הקשר שקיים בין עיר שלם לבנק זה אחד, עיר שלם, היא חברת בת של הבנק.
- 17 שתיים, עיר שלם, במסגרת המגבלות שהרגולטור הטיל עליה, היא יכולה, יכולה להציע
- 18 שירותים של ביטוח רק ללקוחות של הבנק, זה הקשר ביניהם.
- 19 ש. : זה הקשר, גברתי, אם הבנק אין לו לקוחות, עיר שלם אין לך פעילות סוכנות, זה
- 20 הקשר ביניהם.
- 21 ת. : אני לא מסכימה איתך, אני לא יודעת להגיד את זה בוודאות שאתה יודע להגיד את
- 22 זה."
- 23 [עמ' 29-35]
- 24
- 25 55. לאור דברי העדה, המשקפת את מדיניות המשיב, איני יכול לקבל כי עצם הפרדת המערערת
- 26 כישות משפטית נפרדת (חברה ולא כחטיבה בתוך הבנק) כשלעצמה תקים לה סיווג שונה. מה גם כי
- 27 העדה לא שללה את זכות סוכנויות הביטוח האחרות שבבעלות בנקים נותני משכנתאות להגיש בקשה
- 28 לשינוי סיווגם ל'מוסד כספי'.
- 29
- 30 טענת המשיב – בעניין מיסוי חלוקת דיבידנד
- 31 56. המשיב טען כי על ידי סיווגה של המערערת כמוסד כספי תהא היא פטורה ממס על דיבידנד.
- 32 כפי שציינתי לעיל, איני רואה כי מטענה זו יש למשיב להיבנות – שכן לפני שאלת הסיווג בלבד ולא
- 33 שאלת תוצאות הסיווג או שאלת מיסוי בהיבטים אחרים.
- 34
- 35 57. בע"מ (מחוזי ת"א) 14-08-1497 בנק דיסקונט לישראל בע"מ נ' פקיד שומה למפעלים גדולים
- 36 (30.1.20217) (להלן: "עניין דיסקונט"), בית המשפט דחה את ערעורו של בנק דיסקונט וקבע כי

בית המשפט המחוזי בירושלים

7 באוגוסט 2025

ע"מ 47371-10-20 עיר שלם סוכנות לביטוח (1996) בע"מ נ' רשות המיסים

1 דיבידנדים המתקבלים על ידי מוסד כספי, גם אם הם פטורים ממס הכנסה, יש לכלול אותם בחישוב
2 הרווח לצורך תשלום מס רווח המוטל על מוסד כספי מכוח חוק מע"מ.
3 כלומר, חלוקת הדיבידנד לבנק דיסקונט, שבוצעה בפועל על ידי חברת כרטיסי אשראי לישראל בע"מ
4 (כ.א.ל.) המסווגת כ'עוסק' ולא 'כמוסד כספי', מחייבת הכללת הדיבידנד בחישוב מס הרווח של בנק
5 דיסקונט. זאת, בניגוד לדיבידנד שמתקבל ממוסד כספי אחר, אשר אינו נכלל ברווח החייב במס כדי
6 למנוע כפל מס.

7
8 58. העולה מעניין דיסקונט לעיל, לענייננו, כי המס על הדיבידנד לא יחול על המערערת שכן אם
9 היא תחלק דיבידנד לבעלי מניותיה – קרי הבנק, היא (המערערת) לא תישא בחבות מס ערך מוסף –
10 כלומר, אין לפנינו חבות מע"מ. על כן, הפטור הנטען אינו עניין למערערת, אלא לבנק. כאמור לעיל,
11 מעת שאין שאלה שעומדת לפנינו לדיון ביחס לבנק, אלא כל הדיון הוא ביחס למערערת, הרי שאין
12 מקום לטענה כי המערערת תהא פטורה ממס בשל סיווגה כמוסד כספי.

13
14 **סוף דבר**

15 59. לאור כל האמור לעיל, נקבע כי הערעור מתקבל במלואו; המשמעות היא כי החל ממועד
16 הבקשה – קרי, החל משנת המס 2017 ואילך המערערת תסווג כ'מוסד כספי' על כל המשתמע מכך;

17
18 60. המשיב ישלם למערערת הוצאות ושכ"ט עו"ד בסכום כולל של 40,000 ₪ וזאת תוך 45 ימים
19 מהיום. לאחר מועד זה יתווספו לסכום הנ"ל הפרשי הצמדה וריבית כחוק.

20
21 **המזכירות תמציא את פסק הדין לב"כ הצדדים.**

22
23 **ניתן לפרסם את פסק הדין.**

24
25 ניתן היום, י"ג באב התשפ"ה, 7 באוגוסט 2025, בהעדר הצדדים.

26

אביגדור דורות, שופט

27

28

29

30